

ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΜΙΛΑΝΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
Μελέτη: Ε. Στάντζος – Κ. Βαλάσης

ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ – ΙΤΑΛΙΑ

(Δεκέμβριος 2007/Ενημέρωση: Ιούνιος 2008)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΓΕΝΙΚΑ	5
ΠΑΡΑΓΩΓΗ	6
Πίνακας 1: Αριθμός Βιολογικών εκμεταλλεύσεων στην Ιταλία.....	7
Πίνακας 2: Εκτρεφόμενα Ζώα στην Ιταλία	8
Πίνακας 3: Περιφερειακή κατανομή βιολογικών καλλιεργειών Ιταλίας 31.12.2003	9
Πίνακας 4: Κύριες κατηγορίες καλλιέργειας στην Ιταλία	10
ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ	11
ΕΘΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	13
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΓΟΡΑΣ	15
ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ-ΔΙΑΝΟΜΗ-ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	16
Πίνακας 5: Κατανάλωση Προϊόντων ΒΙΟ στις μεγάλες αλυσίδες τροφίμων.....	16
ΣΗΜΑΝΣΗ-ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ	18
Εθνική και Περιφερειακή Νομοθεσία για τη Βιολογική Καλλιέργεια στην Ιταλία/ Κανονισμός ΕΕ 2092/91	24
ΤΙΜΕΣ	25
Πίνακας 6: Σύγκριση τιμών	26
ΟΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ	27
ΚΑΝΑΛΙΑ ΑΓΟΡΑΣ	28
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	30
ΚΑΘΕΣΤΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ	30
Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑ	32
ΠΡΟΤΥΠΑ	32
ΠΑΡΑΓΩΓΗ	32
ΑΓΟΡΑ	33
Πίνακας 7: Κατανομή γης για βιολογική καλλιέργεια ανά ήπειρο.....	33
Πίνακας 8: Οι 10 χώρες με τη μεγαλύτερη επιφάνεια γης αφιερωμένη στη βιολογική καλλιέργεια	34
Πίνακας 9: Οι 10 χώρες με μεγαλύτερο αυξανόμενο ρυθμό επέκτασης καλλιεργήσιμης γης βιολογικής χρήσης	34

Πίνακας 10: Οι 10 χώρες με το μεγαλύτερο ποσοστό χρήσης γεωργικής γης για βιολογικές καλλιέργειες	35
Πίνακας 11: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικών δημητριακών	36
Πίνακας 12: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικών εσπεριδοειδών ..	36
Πίνακας 13: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικού βαμβάκι.....	37
Πίνακας 14: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικών σταφυλιών	37
Πίνακας 15: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικών μονίμων βοσκοτόπων.....	38
Πίνακας 16: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικών ελιών	38
Πίνακας 17: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικού ρυζιού	39
Πίνακας 18: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικού σίτου και όλυρα	39
Πίνακας 19: Παγκόσμια βιολογική γεωργία το 2006	40
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	41
ΕΡΕΥΝΑ και ΦΟΡΕΙΣ	41
ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ:	44
ΠΗΓΕΣ	44

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σας παραθέτουμε κάποιες χρήσιμες πληροφορίες για την κατανόηση του μεγέθους της αγοράς και τις δυνατότητες αυτής.

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του πληθυσμού της Ιταλίας που έλαβε χώρα στις 21/10/2001, αυτός ανέρχεται σε 56.995.744 άτομα και η έκταση της χώρας αντίστοιχα σε 301.328,45 km². Σύμφωνα όμως με τις τελευταίες εκτιμήσεις του Δεκεμβρίου του 2006 ο πληθυσμός ανέρχεται σε 59.131.287.

Μία χρήσιμη πληροφορία αφορά την κοινωνιολογική κατανομή του πληθυσμού η οποία είναι σημαντική για ορισμένα προϊόντα λόγω κουλτούρας. Ο σημαντικότερος παράγοντας είναι εδώ επίσης ο αριθμός αλλοδαπών που ζουν στην Ιταλία.

Ο αριθμός των αλλοδαπών που έχουν επίσημη άδεια παραμονής, σύμφωνα με τις δημοσιεύσεις των δελτίων άδειας παραμονής, ανερχόταν την πρώτη Ιανουαρίου του 2004 σε 2,23 εκατομμύρια. Ο λόγος που αναφερόμαστε στο ποσοστό αλλοδαπών αφορά κυρίως για την επιλογή των προϊόντων που τυχόν μπορούν να απευθυνθούν σε μειονοτικές ομάδες καθόσον η εν λόγω μελέτη δεν αφορά μόνο τον αμιγώς ιταλικό πληθυσμό.

Η Ιταλία αποτελείται από 20 γεωγραφικά διαμερίσματα (*regioni*) τα οποία υποδιαιρούνται σε 109 νομούς (*province*) και 8101 δήμους (*comuni*).

	Περιοχή	Πρωτεύουσα	Έκταση	Πληθυσμός
1	Abruzzo	L'Aquila	10,794 km ²	1.305.000
2	Basilicata	Potenza	9,992 km ²	594.000
3	Calabria	Catanzaro	15,080 km ²	2.004.000
4	Campania	Naples	13,595 km ²	5.790.000
5	Emilia-Romagna	Bologna	22,124 km ²	4.187.000
6	Friuli-Venezia Giulia*	Trieste	7,855 km ²	1,208,000
7	Lazio	Rome	17,207 km ²	5,304,000
8	Liguria	Genoa	5,421 km ²	1,610,000
9	Lombardy	Milan	23,861 km ²	9,375,000
10	Marche	Ancona	9,694 km ²	1,528,000
11	Molise	Campobasso	4,438 km ²	320,000
12	Piedmont	Turin	25,399 km ²	4,341,000
13	Apulia	Bari	19,362 km ²	4,071,000
14	Sardinia*	Cagliari	24,090 km ²	1,655,000
15	Aosta Valley*	Aosta	3,263 km ²	123,000
16	Tuscany	Florence	22,997 km ²	3,619,000
17	Trentino-Alto Adige/Südtirol*	Trento	13,607 km ²	985,000
18	Umbria	Perugia	8,456 km ²	867,000
19	Sicily*	Palermo	25,708 km ²	5,017,000
20	Veneto	Venice	18,391 km ²	4,738,000

ΓΕΝΙΚΑ

Μετά από μία περίοδο αύξησης κατά τη δεκαετία '90 η ιταλική βιολογική γεωργία παρουσίαζε αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης από το 2002. Το 2005 επανήλθε η ανάκαμψη του κλάδου για να φτάσει στο τέλος του έτους τον αριθμό των 44.733 παραγωγικών μονάδων.

Η ιταλική βιολογική παραγωγή κυριαρχεί ακόμη στην ευρωπαϊκή σκηνή όσον αφορά την καλλιεργήσιμη έκταση, με 1.148.162 εκτάρια, ακολουθεί η Ισπανία με 926.390 και η Γερμανία με 825.539. Αν και, από τη μια πλευρά, αυτή η αύξηση (και η προηγούμενη μείωση) συνδέεται στενά με την αύξηση των επιδοτήσεων στους βιοκαλλιεργητές (αγρο-περιβαλλοντικά μέτρα), κυρίως στις περιοχές του Νότου (Βασιλικάτη, Πούλια), οι ιταλοί γεωργοί, από την άλλη πλευρά, βλέπουν τα βιολογικά ως μέσον για να παρέχουν στους καταναλωτές προϊόντα υγιεινά, ελεγχόμενα και εγγυημένα (τροφές για παιδιά, σχολεία, νοσοκομεία, κλπ.).

Κατά τον ίδιο τρόπο οι ιταλοί αντιτίθενται στην εισαγωγή των γενετικά μεταλλαγμένων προϊόντων στην Ιταλία και η πλειοψηφία των περιοχών ανακηρύσσονται «ελεύθερες από γενετικά μεταλλαγμένα».

Η περιοχή της Εμίλια-Ρομάνια παραμένει πάντα στην κορυφή σε όρους παραγωγής, καινοτομίας και ρυθμίσεων υπέρ της βιολογικής ανάπτυξης, ακόμα κι αν ο Νότος (Σικελία και Πούλια) παραμένει η ζώνη με την μεγαλύτερη συγκέντρωση βιολογικών εκμεταλλεύσεων. Η Εμίλια-Ρομάνια, η Λομβαρδία και η Τοσκάνη είναι οι τρεις περιοχές που κυριαρχούν στα βιολογικά προϊόντα σύμφωνα με την Έκθεση της BioBank¹ για το 2007. Τέλος, σημειώνεται μια μείωση των εισαγωγών. Η Εμίλια-Ρομάνια όμως είναι η περιοχή της Ιταλίας με τα περισσότερα μέταλλα: πρώτη σε αριθμό σχολικών κυλικείων και εστιατορίων, δεύτερη στον αγροτουρισμό, στις εταιρείες με άμεση πώληση, ιστοσελίδες ηλεκτρονικού εμπορίου, τρίτη στις λαϊκές αγορές, τέταρτη στα καταστήματα φυσικών τροφίμων και πέμπτη σε σταθερές εξειδικευμένες αγορές. Ακολουθείται από την Λομβαρδία, με επτά μέταλλα.

---

¹ <http://www.biobank.it/en/BIO-flash.asp>

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Υπάρχουν 7 Ενώσεις παραγωγών βιολογικών προϊόντων στην Ιταλία η σημαντικότερη είναι η ΑΙΑΒ η οποία φέρει το ακόλουθο Σήμα:

Από τα δεδομένα των Οργανισμών Ελέγχου που λειτουργούν στην Ιταλία τον Δεκέμβριο του 2005, στη βάση της επεξεργασίας του SINAB (Εθνικού Συστήματος Πληροφοριών για την Βιολογική Γεωργία), προκύπτει ότι οι επιχειρηματίες του κλάδου είναι 49.859 εκ των οποίων : οι 44.733 είναι παραγωγοί, οι 4.537 μεταποιητές οι 185 εισαγωγείς, οι 404 διάφοροι. Σχετικά με τα δεδομένα του προηγούμενου χρόνου προκύπτει μια αύξηση στον συνολικό αριθμό των επιχειρηματιών της τάξης του 21,7%. Η κατανομή τους στην επικράτεια της χώρας δείχνει ότι η Σικελία και η Πούλια είναι ανάμεσα στις περιοχές με τη μεγαλύτερη παρουσία βιολογικών εταιρειών. Υπάρχει μεγάλη συγκέντρωση επιχειρήσεων παραγωγής στον Νότο και μεταποιητών καθώς και εισαγωγών στον Βορρά.

Στην Σικελία η βιολογική καλλιέργεια αναπτύχθηκε με έναν πολύ υψηλό ρυθμό, με τον αριθμό των εκτάσεων να έχει ανέβει 2,5 φορές και η καλλιεργήσιμη γη να έχει σχεδόν διπλασιαστεί μεταξύ 1993 και 1995. Συγκριτικά, ο μέσος όρος ανάπτυξης για το σύνολο της χώρας ήταν 123% και 126% αντίστοιχα, για την ίδια περίοδο. Η ανάπτυξη της Σαρδηνίας είναι πιο πρόσφατη και κυρίως λόγω του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 2078/92.

Η Πούλια, στον Νότο της Ιταλίας, είχε επίσης μια πολύ πρόσφατη ανάπτυξη κυρίως λόγω της πολιτικής υποστήριξης. Οι κύριες καλλιέργειές της είναι το σκληρό σιτάρι, το ελαιόλαδο και τα λαχανικά.

Η Τοσκάνη και η Εμιλία-Ρομάννα ήταν από τους πρωτοπόρους στη στροφή προς τα βιολογικά από τις αρχές του 1980. Πράγματι, οι πέντε από τους 16 φορείς πιστοποίησης (ICEA, BioAgriCert, Codex, CCPB, QC&I) εδρεύουν στην Εμιλία-Ρομάννα ή στην Τοσκάνη. Τα ελαιόδεντρα που καλλιεργούνται αποτελούν το 60% των βιολογικών καλλιεργειών της Τοσκάνης, ενώ τα δημητριακά, τα φρούτα και λαχανικά κυριαρχούν στην Εμιλία-Ρομάννα. Και οι δύο αυτές Επαρχίες έχουν εκδώσει ειδικά διατάγματα για την οργάνωση και προώθηση των βιολογικών μετά την έκδοση των 2092/91 και 2078/92 Κανονισμών της Ε.Ε.

Ο αριθμός των βιολογικών εκμεταλλεύσεων στην Ιταλία, σε μεγάλη μείωση μεταξύ 2003 και 2004, ξανάρχισε να αυξάνεται το 2005. Το 2005, η ανάπτυξη ανακάμπτει για να φτάσει στον αριθμό των 44.733 παραγωγών στο τέλος του χρόνου. (βλ. Πίνακα 1) ήτοι μια αύξηση της τάξης του 22% αναφορικά με το 2004, εκ των οποίων η μέση επιφάνεια είναι περίπου 22 εκτάρια (το μέσο μέγεθος μιας συμβατικής εκμετάλλευσης είναι 5 εκτάρια).

Πίνακας 1: Αριθμός Βιολογικών εκμεταλλεύσεων στην Ιταλία

	Παραγωγοί	Μεταποιητές	Εισαγωγείς	Λοιποί	Σύνολο 2005	Σύνολο 2004	% Μεταβ 04-05
ΠΕΡΙΟΧΕΣ							
Valle Aosta	70	7	0	2	79	78	1,3
Piemonte	2361	327	19	19	2726	2223	22,6
Liguria	356	76	12	5	449	444	1,1
Lombardia	880	419	35	5	1339	1291	3,7
Veneto	1075	439	25	12	1551	1592	-2,6
Friuli Venezia Giulia	298	93	5	2	398	378	5,3
Trentino AA/ST	718	139	5	0	862	831	3,7
Emilia Romagna	3321	653	42	34	4050	4026	0,6
Σύνολο Βορρά	9.079	2.153	143	79	11.454	10.863	5,4
ΠΕΡΙΟΧΕΣ							
Toscana	2.343	422	15	61	2.841	2.420	4,4
Lazio	2.532	254	2	30	2.818	2.808	0,4
Marche	2.583	145	4	30	2.762	2.190	26,1
Umbria	1.353	109	8	12	1.482	1.419	4,4
Abruzzo	1.341	127	3	28	1.499	1.065	40,8
Molise	252	33	0	8	293	374	-21,7
Σύνολο Κέντρου	10.404	1.090	32	169	11.695	10.276	13,8
Campania	1.219	199	5	10	1.433	1.290	11,1
Basilicata	4.885	49	0	3	4.937	2.036	142,5
Puglia	5.715	377	2	15	6.109	3.373	81,1
Calabria	3.968	154	0	56	4.178	4.211	-0,8
Σύνολο Νότου	15.787	779	7	84	16.657	10.910	52,68
Sicilia	7.936	449	2	64	8.451	6.785	24,6
Sardegna	1.527	66	1	8	1.602	1.831	-12,5
Σύνολο Νησιών	9.463	515	3	72	10.053	8.616	16,7
Σύνολο Ιταλίας	44.733	4.537	185	404	49.859	40.965	21,7

Ωστόσο, σύμφωνα με την ένωση των μεταποιητών και διανομέων βιολογικών προϊόντων, οι εκμεταλλεύσεις που ασχολούνται σοβαρά με τον κλάδο BIO δεν είναι παρά 20.000 ενώ οι άλλες στοχεύουν ουσιαστικά στην απόκτηση επιπλέον επιδοτήσεων.

Η πόλωση παραμένει μεγάλη ανάμεσα στον Βορρά και στον Νότο:

- στον Νότο και τα νησιά βρίσκεται το 60% της βιολογικής παραγωγής (κυρίως χορτονομή, μεγάλες καλλιέργειες, βοσκοτόπια, φρούτα κλπ) ενώ,
- στον Βορρά, συγκεντρώνονται οι ζωϊκές παραγωγές, οι εταιρείες μεταποίησης και οι καταναλωτές.

Επί του παρόντος περισσότερα από 1 εκ. εκτάρια της ιταλικής γεωργικής γης είναι οργανικά και με ρυθμούς ανάπτυξης της τάξης του 11%. Η καλλιέργεια δημητριακών έχει αυξητική τάση (το 2005 η αύξηση ήταν κατά 60.000 εκτάρια έναντι του 2004) καθώς και η χορτονομή (+21%) και οι βιομηχανικές καλλιέργειες όπως ο ηλιοτρόπιο, η σόγια κλπ. (+62%). Οι ελιές, κατέχουν μια σημαντική εκμεταλλεύσιμη επιφάνεια, συγκεντρωμένη στην Καλαβρία και στην Πούλια: 107.000 εκτάρια (δηλαδή 10% του συνόλου). Μεταξύ των οπωροφόρων δέντρων η πορτοκαλιά και μετά η λεμονιά. Αντιθέτως τα λαχανικά έχουν μια μέτρια εξάπλωση, με περισσότερο καλλιεργήσιμα την τομάτα (53%) και την πατάτα (16%). Η μεγάλη ποσότητα χορτονομής και καλλιεργήσιμων εκτάσεων βοσκής φαίνεται να προέρχεται εν πολλοίς από μια λογική βελτιστοποίησης των ευρωπαϊκών πακέτων στήριξης, ενίοτε χωρίς άμεση σύνδεση με τη βιολογική ζωική παραγωγή.

Όταν εντάχθηκαν και τα βοσκοτόπια σε βιολογικές κατηγορίες, τα περισσότερα από αυτά μετατράπηκαν σε βιολογικά και κυρίως βέβαια στο νότο με έμφαση στη Σαρδηνία όπου γίνονται μεγάλες εκτροφές προβάτων για την παραγωγή του γνωστού τυριού *Πεκορίνο*.

Παρά το σημαντικό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων η ιταλική βιολογική παραγωγή παραμένει εξατομικευμένη με μικρή συσπείρωση στην προσφορά. Οι πιο σημαντικές καλλιέργειες σε όρους βιολογικής επιφάνειας παραμένει η χορτονομή (28%), τα δημητριακά (25%) και τα βοσκοτόπια (21%).

Τα δημητριακά που καλλιεργούνται περισσότερο είναι το σκληρό σιτάρι (42%) και το μαλακό σιτάρι (11%) και αντιπροσωπεύουν το 7% της επιφάνειας. Αντιθέτως, οι οπωρώνες (-11%) και τα ξηρά λαχανικά (-58%) βρίσκονται σε μείωση. Η κτηνοτροφία είναι πιο περιορισμένη κυρίως λόγω του γεγονότος του ότι η σχετική νομοθεσία των κοινοτικών καθώς και των εθνικών κανονισμών είναι πιο πρόσφατη για τα βιολογικά προϊόντα ζωικής προέλευσης. **Κυριαρχεί η εκτροφή πουλερικών (47%) ακολουθούν η εκτροφή προβάτων (35%) και η εκτροφή βοοειδών έρχεται τελευταία με 10% ενώ η ζήτηση σ' αυτόν τον τομέα είναι μεγάλη και πρέπει να ικανοποιείται με εισαγωγές.**

Η βιολογική εκτροφή βοοειδών προσανατολίζεται κυρίως στην παραγωγή γάλακτος (η παραγωγή είναι περίπου της τάξεως των 380.000 τόνων) εκ της οποίας το 50% γίνεται στη Σαρδηνία.

Πίνακας 2: Εκτρεφόμενα Ζώα στην Ιταλία

■ Πίνακας: Βιολογική Κτηνοτροφία 31.12.2003 (αριθμός ζώων)

Για ανανέωση στοιχείων επισκεφτείτε την ιστοσελίδα της [SINAB](#)

Βοοειδή	189.806
Πρόβατα	436.186
Κατσίκες	102.211
Χοίροι	20.513
Πουλερικά	1.287.131
Κουνέλια	1.068
Μέλισσες	76.607

Πηγή: [Υπουργείο Αγροτικών Πολιτικών και Δασών, 2004](#)

Πίνακας 3: Περιφερειακή κατανομή βιολογικών καλλιεργειών Ιταλίας 31.12.2003

[Για ενημέρωση ανατρέξτε στην ιστοσελίδα SINAB homepage](#)

Περιοχή	A	B	C	AB	AC	BC	ABC	Σύνολο
Valle Aosta	63	3	0	3	0	0	0	69
Piemonte	2588	321	0	100	0	15	0	3024
Liguria	359	69	0	32	0	11	0	471
Lombardia	1004	397	2	95	0	30	0	1528
Veneto	1148	416	1	113	0	27	0	1705
Friuli Venezia Giulia	276	66	1	29	0	5	0	377
Trentino AA/ST	624	118	3	31	0	1	0	777
Emilia Romagna	3900	623	1	156	0	38	1	4719
Σύνολο Βορράς	9962	2013	8	559	0	127	1	12670
Toscana	2035	383	1	305	0	11	1	2736
Lazio	2368	247	1	158	0	2	0	2776
Marche	1622	128	0	59	0	4	0	1813
Umbria	1169	92	0	83	0	4	2	1350
Abruzzo	945	113	1	63	0	1	0	1123
Molise	370	39	0	13	0	0	0	422
Σύνολο Κέντρου	8509	1002	3	681	0	22	3	10220
Campania	1446	188	0	91	0	5	0	1730
Basilicata	1601	48	0	29	0	0	0	1678
Puglia	4095	352	1	172	0	1	0	4621
Calabria	4118	162	0	102	0	0	0	4382
Σύνολο Νότου	11260	750	1	394	0	6	0	12411
Sicilia	7852	403	0	151	0	3	1	8410
Sardegna	4602	96	0	64	0	0	0	4762
Σύνολο Νησιών	12454	499	0	215	0	3	1	13172
Ιταλία	42185	4264	12	1849	0	158	5	48473

A: Παραγωγοί, B: Μεταποιητές, C: Εισαγωγείς

Πηγή: [Υπουργείο Αγροτικών Πολιτικών και Δασών, 2004](#)

Πίνακας 4: Κύριες κατηγορίες καλλιέργειας στην Ιταλία
Κύριες Κατηγορίες καλλιέργειας στην Ιταλία (εκτάρια), 31.12.2005
 Τελευταία ενημέρωση 7 Αυγούστου 2006, FiBL Survey 2006

Χώρα	Κύρια κατηγορία	Κατηγορία καλλιέργειας	Παραγωγή (σε εκτάρια)
Ιταλία	Όλα	Όλα	-
	Καλλιεργήσιμη γή	Δημητριακά	258.848
		Άλλοι καλλιεργήσιμοι καρποί	6.639
		Βολβοί	2.270
		Λαχανικά	15.825
		Βιομηχανικές καλλιέργειες	23.106
		Πρωτεΐνοειδείς καλλιέργειες	4.344
		Χορτονομή	288.927
		Ιατρικά και αρωματικά φυτά και μπαχαρικά	-
	Άλλα	Αχρησιμοποίητη γή	21.222
	Άλλες καλλιέργειες	Προσωρινά βοσκοτόπια	13.670
	Μόνιμες καλλιέργειες	Σταφύλια	33.885
		Ελιές	106.938
		Άλλες μόνιμες καλλιέργειες	11.840
		Φρούτα και ξηροί καρποί	33.934
		Εσπεριδοειδή	18.044
	Μόνιμα βοσκοτόπια	Μόνιμα βοσκοτόπια	227.610
ΣΥΝΟΛΟ			1.067.102

Πηγή: SINAB, MIPAF Αύγουστος 2006

http://www.sinab.it/allegati_news/365/bio_in_cifre_2005.pdf

ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

Οι βιολογικές υδατοκαλλιέργειες είναι νέα πρωτοβουλία η οποία πρωτοεμφανίστηκε στον κόσμο κατά τα μέσα της δεκαετίας του 1990 οπότε κάποιοι οργανισμοί πιστοποίησης άρχισαν να θέτουν κάποιες προδιαγραφές. Πρωτοπόροι ήταν Γερμανικές και Αυστριακές μονάδες οι οποίες καλλιεργούσαν Κυπρίνο (carp) και ενώ το είδος αυτό του εμπορίου εμφανιζόταν ως *Niche market*, τώρα το ενδιαφέρον έχει επεκταθεί και σε μεγάλες επιχειρήσεις της Γερμανίας, Ηνωμένου Βασιλείου και την Ελβετία ακολουθούμενοι και από άλλες χώρες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σε φάση σχεδιασμού των κανονισμών για τις βιολογικές ιχθυοκαλλιέργειες ώστε να εφαρμοσθεί ενιαίος κανονισμός για την ενιαία αγορά. Οι ΗΠΑ βρίσκονται επίσης στο ίδιο στάδιο με το Εθνικό Πρόγραμμα Βιολογικών (National Organic Program). Αμφότεροι, αναμένουν να έχουν ετοιμάσει τους σχετικούς κανονισμούς μέχρι το 2009.

Η Ιταλία δεν έχει ακόμα αναπτύξει τις βιολογικές καλλιέργειες σε μεγάλο βαθμό και αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη σχετικής οδηγίας από την ΕΕ η οποία θα προσδιορίζει το *βιολογικό* καθεστώς των. Παρόλα αυτά, έχει διαπιστωθεί μια κίνηση στον εν λόγω τομέα με ιδιωτικές πρωτοβουλίες και χαράσσεται μια πρακτική στην αγορά. Ιδιαίτερα αναφέρουμε:

- Στην Καλάβρια αναφέρεται βιολογική ιχθυοκαλλιέργεια από το 2004 που εκτιμώνται σε 160 τόνους λαυράκι και τσιπούρα που έχουν πιστοποιηθεί από το ICEA (Istituto per la Certificazione Etica e Ambientale). Πρόκειται για ένα πρωτόκολλο σύμφωνα με το οποίο απαγορεύεται η χρήση συνθετικών χημικών προϊόντων, χρησιμοποιούνται φυσικές βιολογικές τροφές με την φιλοσοφία της υγείας του ψαριού η οποία ζώα της κτηνοτροφίας η οποία συμπεριλαμβάνει και την διαβίωση των ζώων σε περιβάλλον χωρίς στρες. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι σημαντικές από αυτόν τον τύπο καλλιέργειας διότι το *περιβάλλον* στο οποίο γίνεται η σχετική καλλιέργεια εντείνονται οι παρακολουθήσεις και είναι αυστηρότερες από τις συνήθειες ιχθυοκαλλιέργειες.
- Δεν επιτρέπεται η χρήση ορμονών ή άλλων παρασκευασμάτων που εντείνουν την ανάπτυξη, καθώς και ο αριθμός των ψαριών ανά ομάδα είναι πιο περιορισμένος καθώς και βρίσκονται με άλλα ψάρια διαφορετικού μεγέθους στον ίδιο χώρο και στην κατάλληλη θερμοκρασία ανάλογα με το είδος ψαριού.
- Στην Πούλια ανακτήθηκε σημαντικό πλεονέκτημα από την εκεί εμπειρία, κυρίως για την εκτίμηση του βιολογικού: BIOLFISH. Το εν λόγω πρόγραμμα έχει χαρακτήρα υπερνομαρχιακής συνεργασίας και ήταν καρπός ιχθυοκαλλιεργητικών μονάδων και των γεωργών βιολογικού ελαιολάδου που δραστηριοποιούνται στην Πούλια, στο Φριούλι Βενετίας Ιουλίας (Περιοχή BA της Ιταλίας γνωστή ως Friuli Venezia Giulia), στην Αιμίλια Ρομάνια (Emilia-Romagna) και το Βένετο (Veneto). Το σχετικό πρόγραμμα γεννήθηκε στην Πούλια χάρη στον θεσμό BIOL, ο οποίος είναι ετήσιος διαγωνισμός για εξτρα παρθένα ελαιόλαδα που έρχονται από όλον τον κόσμο, και την υποστήριξη αλλοδαπών Ενώσεων. Πρέπει να σημειωθεί ότι το βιολογικό ελαιόλαδο είναι από τα πιο σημαντικά

προϊόντα του κλάδου και θα παίζει σημαντικό ρόλο στο βιολογικό ψάρι. Υπολογίζεται ότι το βιολογικό ψάρι δεν θα προχωρούσε χωρίς την δύναμη προσέλκυσης του ελαιολάδου

- Το προαναφερόμενο σχέδιο δράσης στηρίζεται στο εξωτερικό από την σύμπραξη τριών χωρών: Ιταλία, Κροατία και Αλβανία και φέρει το όνομα «Πρόγραμμα για την βελτίωση της ποιότητας και την ανάδειξη του ελαιολάδου και των προϊόντων ιχθυοκαλλιέργειας που προέρχονται από την αειφόρο αλιεία, την γεωργία καθώς και των βιολογικών καλλιεργειών της Αδριατικής» (*Programma per il miglioramento della qualità e la valorizzazione dell'olio di oliva e dei prodotti ittici provenienti da attività di pesca sostenibile e da agricoltura e allevamento biologici della costa Adriatica*).
- Η βιολογική ιχθυοκαλλιέργεια στην Ιταλία ορίζονται από τον ICEA ο οποίος ακολουθεί τα βασικά πρότυπα του IFOAM (η διεθνής ένωση των βιολογικών στην οποία συμμετέχουν περίπου 700 οργανισμοί και φορείς που δραστηριοποιούνται σε άνω των 100 χωρών).
- Ο αρμόδιος του ICEA, κος PINO LEMBO, τονίζει όμως την ανάγκη παρακολούθησης κάποιων κανόνων στην διατροφή των αλιευμάτων όπως η απαγόρευση να χρησιμοποιηθούν βιολογικά μεταλλαγμένα προϊόντα (OGM) στις τροφές, να υπάρχει εγγύηση των καταναλωτών για την ισορροπημένη τροφή και την καλή υγεία των ιχθύων που καλλιεργούνται. Δύνεται έμφαση στην ποιότητα των υδάτων, στην πυκνότητα και τον χώρο που διατίθεται για κάθε δείγμα.

Η καλλιέργεια των βιολογικών ιχθύων υπολογίζεται να έχει κόστος μεγαλύτερο για τον καταναλωτή και συχνά πέραν και του 30% που θεωρείται ως βαθμός *αδιαφορίας* για τα κατεψυγμένα. Αυτό το κόστος όμως είναι μεγάλος επιχειρηματικό κίνδυνος, κυρίως για ένα νέο προϊόν όπως το βιολογικό.

Το θέμα του μεγέθους της αγοράς απασχολεί πολύ τους παραγωγούς. Στην Ιταλία υπολογίζεται ένα καταναλωτικό κοινό βιολογικών προϊόντων γενικά, περί του 1 εκατομμυρίου ανθρώπων, που για το μέγεθος της χώρας θεωρείται μικρό. Το βάρος πρέπει να δοθεί σε εθνική καμπάνια, υποστηρίζουν, με στόχο τον διαφωτισμό για τα οφέλη, την γεύση και την επιλογή μικρότερων μερίδων αν το κόστος είναι μεγάλο, να αναγράφεται, όπως και στα άλλα τρόφιμα, η θρεπτική αξία ώστε να υπάρχει σύγκριση με τα κρέατα.

ΕΘΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η βιολογική γεωργία βρίσκεται μέσα στις εθνικές γεωργικές προτεραιότητες με διακριτικά ποιότητας και τυπικά προϊόντα που επικεντρώνονται στην αξιοποίηση της γης καθώς και της προέλευσης των προϊόντων: ανάπτυξη του «εδαφικού μάρκετινγκ» και της αναγνώρισης της πολυλειτουργικότητας. Σε πολιτικό επίπεδο σημειώνεται η δημιουργία της Federbio, της ενιαίας Ομοσπονδίας του κλάδου, η επιστροφή στην ηγεσία του Υπουργείου Γεωργίας του, πάντα προσεχτικού σε βιολογικά θέματα, Πάολο Ντα Κάστρο και με δύο καινοτομίες του τελευταίου προϋπολογισμού: η χορήγηση 10 εκ. Ευρώ τον χρόνο, για τρία χρόνια, του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τον κλάδο και η μείωση του κόστους πιστοποίησης για τις γεωργικές εταιρείες.

Στον Προϋπολογισμό του 2005, περίπου 5 εκ. Ευρώ προβλέφθηκαν για την ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας και για την εφαρμογή των μέτρων που προβλέπονταν στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης. Η διαχείριση αυτής της χρηματοδότησης θα γίνεται σε περιφερειακό επίπεδο. Το Ε.Σ.Δ. προβλέπει μια βοήθεια (που είναι περισσότερο νομική παρά οικονομική) για τη σύσταση οργανώσεων παραγωγών, εμπόρων και ενδιάμεσων, που αποτελούν πράγματι τους αδύναμους κρίκους στην ιταλική αλυσίδα.

Το Υπουργείο Γεωργίας επέδειξε την πρόθεση για επέκταση του βιολογικού πιστοποιητικού και σε άλλα προϊόντα, κυρίως αυτά που προέρχονται από υδατοκαλλιέργειες αλλά εξίσου και σε μη διατροφικά προϊόντα (καλλυντικά, φάρμακα, υφάσματα κλπ.).

Η στήριξη των παραγωγών γίνεται σε περιφερειακό επίπεδο που έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα εφαρμογής των μέτρων της ανάπτυξης της υπαίθρου. Αυτή η στήριξη παραμένει συμβατή με τη χορήγηση βοήθειας που προέρχεται από τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της Ε.Ε. που τέθηκε σε εφαρμογή στην Ιταλία από το 2005. Από τη στιγμή που ο Κανονισμός τέθηκε σε εφαρμογή, οι πολλές μικρές οργανώσεις βιολογικών καλλιεργητών, παραγωγών και καταναλωτών που λειτουργούσαν σε κάθε περιοχή αναδιοργανώθηκαν ενώνοντας τις δυνάμεις τους μέσω συγχωνεύσεων και ενός συνεταιριστικού δικτύου.

Οι εκπρόσωποι των βιοπαραγωγών δεν κρύβουν την ανησυχία τους σχετικά με τα οικονομικά οφέλη της βιολογικής καλλιέργειας τα οποία, γενικά, δεν είναι ικανοποιητικά (και ανέφικτα εν απουσία ευρωπαϊκών επιδοτήσεων) στο γενικό πλαίσιο ενός δικτύου που δεν εξασφαλίζει πάντα μια διέξοδο και ενός αυξανόμενου ανταγωνισμού (νέα κράτη μέλη και τρίτες χώρες), αλλά ούτε και στην εθνική αγορά.

Σε ό,τι αφορά την οργάνωση του κλάδου, η FederBio, η Ομοσπονδία του τομέα βιολογικών, μόλις δημιουργήθηκε (www.federbio.it). Η γέννηση του Συνδέσμου επιχειρήσεων μεταποίησης και διανομής είναι επίσης πρόσφατη.

Τέλος, σημειώνεται το σχέδιο προώθησης βιολογικών *Biobenessere*, με την οργάνωση 11.000 ημερών γεύσεως και προωθητικών πωλήσεων στα μαγαζιά και με διαφήμιση σε εφημερίδες, τηλεόραση, διασκέψεις, κλπ. Το πρόγραμμα διαθέτει έναν προϋπολογισμό της τάξης των 7,2 εκ. Ευρώ συγχρηματοδοτούμενου και από την Ε.Ε.

Όσον αφορά την κατανάλωση, ήτοι τη δημιουργία ή αύξηση της ζήτησης, η Κυβέρνηση έλαβε κάποια νομοθετικά μέτρα και ειδικότερα αναφέρουμε:

Το άρθρο 59 του Προϋπολογισμού του 2001 στόχευε στην ανάπτυξη της κατανάλωσης βιολογικών προϊόντων: «... τα κυλικεία των δημοσίων υπηρεσιών θα χρησιμοποιούν βιολογικά προϊόντα σε όλα τους τα γεύματα...». Αλλά μόνο ορισμένες περιοχές, πιο αναμεμιγμένες, όπως η Εμιλία-Ρομάνια δέχτηκαν την πρόκληση. Σήμερα υπάρχουν 133 βιολογικά σχολικά κυλικεία και 42 βιολογικά εστιατόρια. Παρόλα αυτά, οι παραγωγοί και οι προμηθευτές λυπούνται για τον εποχιακό χαρακτήρα των προμηθειών των σχολικών ιδρυμάτων (η οποία αποκλείει τις περιόδους μεγάλης διαθεσιμότητας των προϊόντων). Οι σχετικές προμήθειες διακρίνονται με τη δημιουργία ενός γκισέ τηλεματικής (Prober) στην υπηρεσία των αναδόχων παρασκευής των σχετικών γευμάτων για τα κυλικεία Δημοσίων Οργανισμών και Υπηρεσιών και σχολείων για την προμήθεια βιολογικών προϊόντων.

Η περιοχή του Λατίου ξεκίνησε την εισαγωγή βιολογικών σε κυλικεία σχολείων εδώ και μερικά χρόνια. Οι επιχειρήσεις εστίασης κάνουν χρήση γενικά υπεργολαβιών για τα βιολογικά προϊόντα.

Οι επιχειρήσεις που είναι εξειδικευμένες σε βιολογικά προϊόντα επιθυμούν να μπου στην αγορά ακόμα και με χαμηλές τιμές. Έτσι, οι τιμές βιολογικών γευμάτων είναι σχεδόν πάντα στο ίδιο επίπεδο με τις άλλες. Η Ρώμη έδωσε για δημοπρασία 140.000 βιολογικά γεύματα, ισομερή και τυπικά καθημερινά, η αξία των οποίων ανήλθε στα 165 εκ. Ευρώ στο διάστημα τριών ετών. Το πλεόνασμα των κυλικείων προσφέρθηκε σε οργανώσεις εθελοντών.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΓΟΡΑΣ

Αγροτουρισμός: +9%

Έφτασαν τον αριθμό των 839 το 2006 έναντι 772 το 2004. Η Τοσκάνη έχει 191 και η Εμίλια-Ρομάνια 102 μονάδες βιοαγροτουρισμού. Ακολουθούν η Ούμβρια 63, το Μάρκε 58 και η Λομβαρδία με 42.

Εταιρείες με άμεση πώληση: +12%

Καταμετρώνται σε 1.324 το 2006, έναντι 1.184 το 2004, το 54% των οποίων ασχολείται με τον αγροτουρισμό και το υπόλοιπο είναι αγροτικές εταιρείες. Ένα γεγονός που εξηγεί την πρόσφατη πρωτιά της Τοσκάνης με 207 επιχειρήσεις ακολουθούμενη από την Εμίλια-Ρομάνια με μεγάλη αύξηση με 203. Ακολουθούν το Πεδεμόντιο, με ελαφρά πτώση (91) και το Βένετο, με μια ελαφρά αύξηση (88). Ενδιαφέρον παρουσιάζει η τάση στην Σικελία στην οποία οι επιχειρήσεις αυξάνονται σε 86 το 2006 από 64 το 2004.

Συγκροτήματα Αγορών (Gruppi d'acquisto): +97%

Αυξάνονται σε 288 το 2006 από 146 το 2004. Το χορό σέρνει η Λομβαρδία με 81 συγκροτήματα αγορών, ακολουθούμενη από το Πεδεμόντιο (42), αμφότερες οι περιοχές βρίσκονται σε μεγάλη ανάπτυξη. Μετά έρχεται η Τοσκάνη (32) με μια μέτρια αύξηση, το Βένετο (28) και η Εμίλια-Ρομάνια (27) με μια θετική τάση.

Υπαίθριες Αγορές: +11%

Οι υπαίθριες αγορές BIO και βιοποικιλότητας το 2006 ανέρχονταν σε 193, έναντι 174 το 2004.

Πρώτη έρχεται η Λομβαρδία με 38 σημεία. Ακολουθούν το Βένετο και η Εμίλια-Ρομάνια, με 29 και 23 υπαίθριες αγορές αντίστοιχα. Αλλά ο αριθμός τους σ' αυτές τις τρεις περιοχές είναι ουσιαστικά σταθερός. Στην τέταρτη θέση η Τοσκάνη, σε πτωτική τάση. Σημαντική η πέμπτη θέση της Καμπανίας, η οποία περνά από 2 υπαίθριες αγορές το 2004 σε 10 το 2006, εξ' αιτίας κυρίως της επιλογής της Περιφέρειας για την προώθηση αυτού του είδους εμπορίας.

Καντίνες σχολικές: +8%

Το 2006 υπολογίζονται 658 καντίνες, έναντι 608 του 2004. Εδώ και έντεκα χρόνια κυριαρχεί η Εμίλια-Ρομάνια με 127 καντίνες και με συνεχώς αυξανόμενο αριθμό αυτών. Ακολουθεί η Λομβαρδία με αυξητικές τάσεις (111), η Τοσκάνη με σταθερά στοιχεία (80), το Βένετο (72) και το Friuli (68).

Εστιατόρια: -3%

Το 2006 καταμετρήθηκαν 177 βιοεστιατόρια (δεν υπολογίζονται τα εστιατόρια των αγροτουριστικών εγκαταστάσεων που αναφέραμε ανωτέρω), έναντι των 182 του 2004. Η Εμίλια-Ρομάνια προηγείται πάλι με 32 εστιατόρια. Ακολουθεί η Λομβαρδία με 30 με μικρή κάμψη, σταθερή το Μάρκε 24, ενώ η Τοσκάνη παραμένει στα 17. Το Βένετο εμφανίζει ελαφρά αύξηση, με 14 εστιατόρια.

Καταστήματα: +6%

Το 2006, έχουν καταγραφεί 1.094 εξειδικευμένα καταστήματα, έναντι των 1.030 του 2004. Την πρώτη θέση έχει η Λομβαρδία με 174 καταστήματα, ακολουθεί το Βένετο (146), το Πεδεμόντιο (140), όλες με αυξητικές τάσεις. Η Εμίλια-Ρομάνια, σταθερή με 110, και το Λάτσιο, με μικρή αλλά σταθερή μείωση (87).

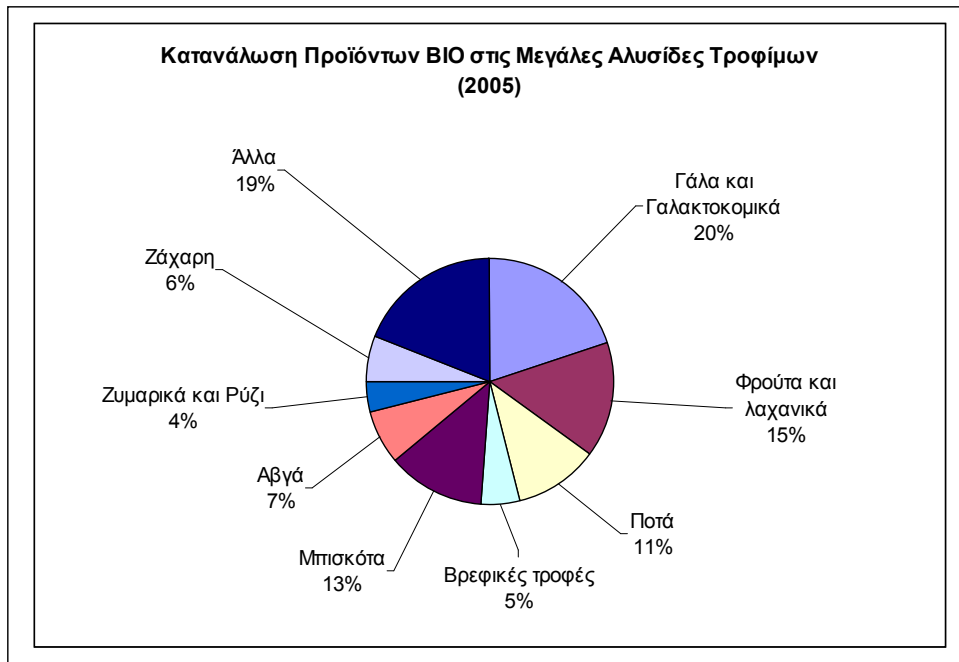
E-Commerce

Εντοπίζονται 79 ηλεκτρονικές σελίδες το 2006. Ο αριθμός τους είναι ακόμα συγκρατημένος καθώς η δημιουργία αυτών ξεκίνησε προ διετίας περίπου. Για πρώτη φορά προηγείται μια περιοχή του νότου, η Πούλια, με 14 ιστοσελίδες αφιερωμένες σχεδόν εξολοκλήρου στο βιολογικό λάδι. Σε δεύτερη θέση έρχεται η Εμίλια-Ρομάνια, με 11, και στην τρίτη θέση το Λάτσιο με 7 και ακολουθούν η Λομβαρδία και Ούμβρια, με 6 έκαστη.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ-ΔΙΑΝΟΜΗ-ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ

Η ιταλική αγορά κατανάλωσης προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας το 2005 έφτασε το 1,5 δισ. Ευρώ, εκ των οποίων, οι αγορές στις μεγάλες αλυσίδες – GDO Grande Distribution Organisée – (Carrefour Auchan κλπ) αντιπροσωπεύουν το 1/6 (των βιολογικών) ήτοι το 2% της αγοράς τροφίμων. Η διαφορά λιανικής τιμής μεταξύ βιολογικών και συμβατικών παραμένει αξιοσημείωτη, ωστόσο οι καταναλωτές που προτιμούν τα βιολογικά αυξήθηκαν κατά 6% (σύμφωνα με την Biobank). Πρέπει να σημειωθεί ότι το 5% της ιταλικής κατανάλωσης αφορά προϊόντα για τα βρέφη. Σημαντική αύξηση κατανάλωσης υπάρχει στη ζάχαρη, καφέ και τσάι της τάξης του 44% (2006) σε σύγκριση με το 2004.

Πίνακας 5: Κατανάλωση Προϊόντων ΒΙΟ στις μεγάλες αλυσίδες τροφίμων

Οι καταναλωτές βιολογικών προτιμούν όλο και περισσότερο άλλα σημεία πώλησης από τα καταστήματα σουπερμάρκετ –GMS Grande et Moyenne Surface-. Έτσι, αναπτύσσονται τα εξειδικευμένα καταστήματα και η απευθείας πώληση (τα GMS αλλάζανε εμπορική πολιτική μειώνοντας τα προϊόντα στα ράφια). Η συγκέντρωση εξειδικευμένων καταστημάτων είναι πολύ πιο μεγάλη στον Βορρά και στην Κεντρική

Ιταλία. Το δυνατό χαρτί των εξειδικευμένων καταστημάτων παραμένει η μεγάλη γκάμα διαθέσιμων προϊόντων, περίπου 1.500.

Μεταξύ των αλυσίδων GMS, το πρώτο που πρότεινε βιολογικά στα καταστήματά του ήταν το COOP το 1994 με την επωνυμία «Φυσικά Βιολογικά», «Naturali Biologici», και εν συνεχεία «Coop βιο-λογικά», «Coop Bio-logique». Σήμερα προσφέρει περισσότερα από 300 βιολογικά προϊόντα με ένα τζίρο 80 εκατομ. ευρώ το 2005. Το Esselunga παραμένει η αλυσίδα ηγέτης των βιολογικών με τη φίρμα «Esselunga Bio», δημιουργημένη το 1999, η οποία ωστόσο μείωσε τα προϊόντα από 500 σε 320 το 2005. Η «Naturasi» αντιπροσωπεύει την πιο μεγάλη αλυσίδα εξειδικευμένων καταστημάτων σε βιολογικά με 33 καταστήματα (+15% τζίρου το 2005), ακολουθεί η «Bottega e Natura» (15 καταστήματα μέσα σε εμπορικά κέντρα).

Το μήνυμα κάθε εταιρίας έχει διαφορετικό επίκεντρο. Για παράδειγμα αναφέρουμε:

Η Coop Italia διαβεβαιώνει τους καταναλωτές για την ασφάλεια των βιολογικών προϊόντων και την έλλειψη καταλοίπων, ενώ η Esselunga προβάλλει τον ρόλο των βιολογικών προϊόντων στην προστασία του περιβάλλοντος και τον ρόλο της στην ανάπτυξη της υπαίθρου.

Σε ότι αφορά την μεταποίηση, ιστορικά ήταν ελεγχόμενη από δύο εξειδικευμένες εταιρείες, την Ki-Group του Τορίνο και την Alce Nero του Pesaro-Urbino.

Η μεταποίηση είναι σήμερα πολύ πιο σύνθετη και συμπεριλαμβάνει εταιρείες εξειδικευμένες στα βιολογικά (κυρίως MME), πολυεθνικές (Nestlé, McDonald, Kraft), συνεταιρισμούς και μεγάλες εθνικές εταιρείες (Cirio, Granarolo, La Doria) οι οποίες συνδέουν τη διαθεσιμότητα σε κεφάλαιο με τα μέσα για έρευνα και μάρκετινγκ που είναι πέρα από τις δυνατότητες των MME.

Η Ιταλία ανταγωνίζεται, από τη μια πλευρά, την Ισπανία όσον αφορά την εξαγωγή φρούτων και λαδιού προς την Γερμανία, τη Γαλλία και τη Σκανδιναβία, και, από την άλλη πλευρά, με τις ανατολικές χώρες όσον αφορά τα δημητριακά.

Επιπλέον, οι χώρες που είναι παραδοσιακά εισαγωγείς όπως η Αυστρία γίνονται σταδιακά αντάρκες. Αντιθέτως, νέες αγορές όπως οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία παγιοποιούνται.

ΣΗΜΑΝΣΗ-ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Ευρωπαϊκό Σήμα:

Τον Μάρτιο του 2000 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εισήγαγε το Ευρωπαϊκό Σήμα με τον κανονισμό [Regulation \(EEC\) No 2092/91](#) το οποίο φέρει το και την ένδειξη *Organic Farming – EC Control System*.

Ευρωπαϊκό Σήμα

Το εν λόγω Σήμα είχε χαρακτήρα εθελοντικής χρήσης και όχι υποχρεωτική. Προέβλεπε:

- Τουλάχιστον το 95% των υλικών να έχουν παραχθεί με οργανική μέθοδο
- Το προϊόν να υπάγεται στους κανονισμούς των διαδικασιών επισήμων ελέγχων
- Το προϊόν να προέρχεται από τον ίδιο τον παραγωγό ή των συσκευαστή σε σφραγισμένη συσκευασία
- Το προϊόν να φέρει το όνομα του παραγωγού, τον συσκευαστή ή πωλητή και το όνομα ή κώδικα του Οργανισμού Πιστοποίησης

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις 12/6/2007 ενέκρινε τροποποίηση στην οδηγία 2092/91 και προέβλεπε, στις 28/6/2007, στην έκδοση της νέας οδηγίας 834/2007 η οποία αφορά τα βιολογικά προϊόντα και ολοκλήρωσε κατ' αυτόν τον τρόπο, το πρώτο στάδιο της διαδικασίας αντικατάστασης της σχετικής Οδηγίας η οποία είχε αρχίσει 18 μήνες νωρίτερα (η σχετική οδηγία ήταν του 1991 και είχε ήδη υποστεί 30 τροποποιήσεις). Τα κύρια σημεία είναι τα ακόλουθα:

- Θα τεθεί σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου του 2009
- Επιτρέπεται όριο τυχαίας μόλυνσης εξ ατυχήματος των βιολογικών προϊόντων με Γενετικά Τροποποιημένα Προϊόντα μέχρι 0,9%. Στην εν λόγω απόφαση είχαν εναντιωθεί η Ελλάδα, η Ιταλία (η οποία είναι και σημαντικότερη παραγωγός βιολογικών προϊόντων στην ΕΕ και υποστήριζε το όριο 0% ήτοι το τεχνικό 0,1%), το Βέλγιο, η Ουγγαρία, η Πολωνία και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η Πολωνία υπέκυψε στις πιέσεις των βορείων χωρών έναντι ανταλλάγματος στον τομέα τον οπωροκηπευτικών. Παραμένει απαγορευμένη όμως η χρήση Γενετικά Μεταλλαγμένων Προϊόντων.
- Πρέπει τουλάχιστον το 95% των συστατικών να είναι βιολογικά. Δεν απαγορεύεται η χρήση αυστηρότερων ιδιωτικών προτύπων
- Επιτρέπεται σε προϊόντα μη χαρακτηριζόμενα ως βιολογικά να αναγράφουν στον πίνακα των συστατικών τα συστατικά που είναι βιολογικά
- Δεν συμπεριλαμβάνει τα εστιατόρια και τις καντίνες αλλά αφήνει την εθνική νομοθεσία των κρατών μελών να θεσμοθετήσει σχετικά. Θα επανατεθεί το θέμα σε επίπεδο Ε.Ε. το 2011.
- Πρέπει να αναφέρεται ο τόπος καλλιέργειας τόσο για τα Ευρωπαϊκά όσο και για τα εισαγόμενα από τρίτες χώρες προϊόντα εφόσον φέρουν το Ευρωπαϊκό Σήμα.
- Υποχρεωτική χρήση του Ευρωπαϊκού Σήματος αλλά παρέχεται και το δικαίωμα συνοδείας αυτού με Εθνικό ή ιδιωτικά Σήματα.

- Στα προϊόντα που μπορούν να καταχωρηθούν ως Βιολογικά έχουν προστεθεί τα κρασιά και οι υδατοκαλλιέργειες, καθώς και κανόνες για την μαγιά και τα φύκια.

Η μη υποχρεωτική χρήση του Ευρωπαϊκού Σήματος μέχρι σήμερα, οδήγησε στη χρήση πολλών διαφορετικών σημάτων σε όλη την επικράτεια της Ε.Ε. με αποτέλεσμα οι Ιταλοί καταναλωτές να μην είναι ιδιαίτερα ενημερωμένοι, για την αγορά της Ιταλίας όσον αφορά τη σήμανση.

Για τη σήμανση στην Ιταλία, σημειώνουμε ότι η έλλειψη ενιαίου Εθνικού Σήματος (Ιταλικού), η μη υποχρέωση χρήσης του Ευρωπαϊκού Σήματος μέχρι το 2009 – διότι δεν θεωρείται ευδιάκριτο όπως τα σήματα Γεωγραφικής Προέλευσης (GI) και Προστατευμένης Ονομασίας Προέλευσης (AOC) – έχει ως αποτέλεσμα τη χρήση πληθώρας *ιδιωτικών Σημάτων* για τα βιολογικά προϊόντα η οποία έχει επιφέρει τη σύγχυση στον καταναλωτή. Σήμερα, στην Ιταλία υπάρχουν 16 Οργανισμοί εξουσιοδοτημένοι από το Υπουργείο Γεωργίας της Ιταλίας για την έκδοση σχετικών πιστοποιητικών Βιολογικών Προϊόντων έναντι των τριών που προβλέπονται για την χώρα μας (A-Cert, Bio Ellas, ΔΗΩ). Οι 16 αυτοί οργανισμοί απασχολούν περισσότερους από 1.000 υπαλλήλους και διαθέτουν πάνω από 100 περιφερειακά παραρτήματα. Οι πιστοποιήσεις που παρέχουν γίνονται με βάση κριτήρια ανεξαρτησίας, αμεροληψίας, επάρκειας, αξιοπιστίας, ικανότητας όπως υπαγορεύονται από το Διάταγμα Νόμου 220/95.

Στην αυτόνομη περιοχή του Μπολτζάνο λειτουργούν επίσης, με έδρα στην Αυστρία, οι:

- Abcert, γνωστή και ως Biozert www.cabcert.de και www.biozert.de
- Imo (IMO - Institut für Marktökologie - <http://www.imop.ch/> – κωδικός IT IMO),
- Inac, INAC - International Nutrition and Agriculture Certification – κωδικός IT INC
- QC&I.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος, το Υπουργείο Γεωργίας της Ιταλίας μελετά τη δημιουργία Εθνικού Σήματος, όπως ισχύει στη Γαλλία και τη Γερμανία.

Σας παραθέτω κάποια από τα βασικότερα σήματα αναγνώρισης βιολογικών προϊόντων στην Ιταλία:

 <p>SINCERT ACCREDITAMENTO ORGANISMI DI CERTIFICAZIONE E ISPEZIONE</p> <p>SINCERT Via Saccardo 9 20134 Milano Tel +39 022100961 Fax +39 0221009637 P.I. C.F. 10540660155 sincert@sincert.it</p>	<p>Η SINCERT είναι μία ιδιωτική, μη κερδοσκοπική ένωση, που έχει σαν πρωταρχικό σκοπό την πιστοποίηση των Οργανισμών Πιστοποίησης. Ιδρύθηκε το 1988, ως πρωτοβουλία της UNI (Εθνικός Οργανισμός Ενοποίησης) και της CEI, υπό την κηδεμονία του Υπουργείου Βιομηχανίας, Εμπορίου και Βιοτεχνίας, του CNR (Εθνικό Συμβούλιο Ερευνών), του ENEA (Οργανισμός για τις Νέες Τεχνολογίες, την Ενέργεια και το Περιβάλλον) και των Επιμελητηρίων Εμπορίου, Βιομηχανίας, Βιοτεχνίας και Γεωργίας.</p>
--	--

Το βιολογικό σήμα BIOLOGICO DI FATTORIA (ORGANIC FARM) είναι ένα συλλογικό σήμα εγγύησης καταγεγραμμένο από τους: CSQA, ICEA and AIAB, και το οποίο διαχωρίζει τα συσκευασμένα αγροτικά προϊόντα από τα βιολογικά των οποίων ολόκληρος ο κύκλος παραγωγής λαμβάνει χώρα σε μία μόνο φάρμα.

Το σήμα χορηγείται μαζί με το πιστοποιητικό συμμόρφωσης που εκδίδει το CSQA Certificazioni Srl που δείχνει το λόγγο της ICEA logo, μετά από την ολοκλήρωση της έρευνας από το προσωπικό της ICEA.

Οι αιτήσεις για χορήγηση πιστοποιητικού και υπολογισμό κόστους αποστέλλονται στα γραφεία της ICEA.

Η Ιταλική Ομοσπονδία Οργανικής Γεωργίας, Federazione Italiana Agricoltura Organica, (FIAO) ιδρύθηκε το 1992 και είναι η Ομοσπονδία των κύριων Οργανικών και Βιολογικών Παραγωγών και Οργανισμών Πιστοποίησης. Εκπροσωπεί τον τομέα σε πολιτικό επίπεδο και ενημερώνει το κοινό σχετικά με τις οργανικές καλλιέργειες.

FEDERAZIONE ITALIANA AGRICOLTURA ORGANICA

La Federazione è una entità multiprofessionale tesa a migliorare e ad estendere la qualità e la quantità del prodotto alimentare ottenuto con tecniche di agricoltura organica

Οι εξουσιοδοτημένοι φορείς Πιστοποίησης της Ιταλίας είναι οι ακόλουθοι:

<p>SUOLO E SALUTE srl</p> <p>Via P. Borsellino, 12/B 61032 Fano (PU) Τηλ. 0721/860543 Fax 0721/860543</p> <p>Πρόεδρος: Augusto Mentuccia Έτος ίδρυσης: 1969</p> <p>Email: info@suoloesalute.it Website: http://www.suoloesalute.it/</p> <p>Κωδικός: IT ASS Υπουργική Εξουσιοδότηση: D.M. n. 9697232 del 30.12.96 Διαπιστευμένος Sincert Πιστοποιημένες επιχειρήσεις μέχρι 31-12-05: 9.615 Πιστοποιημένα εκτάρια μέχρι 31-12-05: 230.000</p>	<p>LA FEDERAZIONE</p> <p>FEDERBIO Federazione Italiana Agricoltura Biologica e Biodinamica Via G. Marconi, 71 40122 Bologna (BO)</p> <p>Ενώνει τους 10 από τους 16 Οργανισμούς Ελέγχου, έχει ρόλο αυτοελέγχου, αντιπροσώπευσης και προστασίας του βιολογικού σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.</p> <p>Πρόεδρος: Paolo Carnemolla Costituita nel 1992 Τηλ. 051/4210272 Fax 051/4228880 Email: info@federbio.it Website: http://www.federbio.it/</p>
<p>CCPB Consorzio per il Controllo dei Prodotti Biologici</p> <p></p> <p>Via J. Barozzi, 8 40126 Bologna (BO) Τηλ. 051/6089811 Fax 051/254842</p> <p>Πρόεδρος: Lino Nori Έτος ίδρυσης 1988</p> <p>Email: ccpb@ccpb.it Website: http://www.ccpb.it/</p> <p>Κωδικός: IT CPB Υπουργική Εξουσιοδότηση: D.M. n. 9697169 del 18.12.96 Διαπιστευμένος Sincert, Ifoam Πιστοποιημένες επιχειρήσεις μέχρι 31-12-05: 3.634 Πιστοποιημένα εκτάρια μέχρι 31-12-05: 73.890</p>	<p>BIOS srl</p> <p></p> <p>Via Monte Grappa, 37/C 36063 Marostica (VI) Τηλ. 0424/471125 Fax 0424/476947</p> <p>Πρόεδρος: Vittorino Crivello Έτος ίδρυσης 1996</p> <p>Email: info@certbios.it Website: http://www.certbios.it/</p> <p>Κωδικός: IT BSI Υπουργική Εξουσιοδότηση: D.M. n. 9990587 del 02.04.99 Διαπιστευμένος Sincert, Ifoam Πιστοποιημένες επιχειρήσεις μέχρι 31-12-05: 3.279 Πιστοποιημένα εκτάρια μέχρι 31-12-05: 54.057</p>
<p>CERTIQUALITY srl Istituto di certificazione della qualità</p> <p></p> <p>Via G. Giardino, 4 20123 Milano (MI) Τηλ. 02/80691716 Fax 02/80691719</p> <p>Πρόεδρος: Giampiero Bellini Έτος ίδρυσης 1989</p> <p>Email: a.schiononi@certiquality.it Website: http://www.certiquality.it/</p> <p>Κωδικός: IT CTQ Υπουργική Εξουσιοδότηση: D.M. n. 120731 del 23.07.04</p>	<p>IMC srl Istituto Mediterraneo di Certificazione</p> <p></p> <p>Via C. Pisacane, 32 60019 Senigallia (AN) Τηλ. 071/7928725 Fax 071/7910043</p> <p>Πρόεδρος: Remo Ciucciomei Έτος ίδρυσης 1995</p> <p>Email: imcert@imcert.it Website: http://www.imcert.it/</p> <p>Κωδικός: IT IMC Υπουργική Εξουσιοδότηση: D.M. n. 9697172 del 18.12.96 Διαπιστευμένος Sincert, Ifoam Πιστοποιημένες επιχειρήσεις μέχρι 31-12-05: 4.572 Πιστοποιημένα εκτάρια μέχρι 31-12-05: 102.199</p>

<p>QC&I sas International Services</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>Villa Parigini Loc. Basciano 53035 Monteriggioni (SI) Τηλ. 0577/327234 Fax 0577/329907</p> </div> <p>Πρόεδρος: Marco Piccirilli Έτος ίδρυσης 1992</p> <p>Email: lettera@qci.it Website: http://www.qci.it/ Κωδικός: IT QCI Υπουργική Εξουσιοδότηση: D.M. n. 9697168 del 18.12.96 Διαπιστευμένος Sincert Πιστοποιημένες επιχειρήσεις μέχρι 31-12-05: 2.833 Πιστοποιημένα εκτάρια μέχρι 31-12-05: 68.217</p>	<p>ABC FRATELLI BARTOLOMEO sas</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>Via Roma, 41 70025 Grumo Appula (BA) Τηλ. 080/3839578 Fax 080/3839578</p> </div> <p>Πρόεδρος: Stefano Bartolomeo Έτος ίδρυσης 2001</p> <p>Email: abc.italia@libero.it Website:</p> <p>Κωδικός: IT ABC Υπουργική Εξουσιοδότηση: D.M. n. 120067 del 31.12.2003 Πιστοποιημένες επιχειρήσεις μέχρι 31-12-05: 615 Πιστοποιημένα εκτάρια μέχρι 31-12-05: 7.350</p>
<p>ANCCP srl (Εθνική Υπηρεσία Πιστοποίησης Συστατικών και Προϊόντων)</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>Via Monte S. Michele, 49 73100 Lecce (LE) Τηλ. 0832/318433 Fax 0832/311589</p> </div> <p>Πρόεδρος: Leopoldo Iaria Έτος ίδρυσης 1992</p> <p>Email: agr@anccp.it Website: http://www.anccp.it/</p> <p>Κωδικός: IT ANC Υπουργική Εξουσιοδότηση: D.M. n. 120361 del 05.05.04 Πιστοποιημένες επιχειρήσεις μέχρι 31-12-05: 150 Πιστοποιημένα εκτάρια μέχρι 31-12-05: 5.725</p>	<p>BIOAGRICERT</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>C.so delle Province, 60 95127 Catania (CT) Τηλ. 095/442746 Fax 095/505094</p> </div> <p>Πρόεδρος: Federico Di Biase Έτος ίδρυσης 1984</p> <p>Email: info@bioagricert.org Website: http://www.bioagricert.org/</p> <p>Κωδικός: IT BAC Υπουργική Εξουσιοδότηση: D.M. n. 91822 del 29.07.02 Διαπιστευμένος Sincert Διαπιστευμένος Ifoam Πιστοποιημένες επιχειρήσεις μέχρι 31-12-05: 6.449 Πιστοποιημένα εκτάρια μέχρι 31-12-05: 173.502</p>
<p>BIOZOO srl</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>Via Duca degli Abruzzi, 41 95048 Scordia (CT) Τηλ. 095/650716</p> </div> <p>Αμμ. unico: Carlo Sechi Έτος ίδρυσης 2003</p> <p>Email: info@biozoo.org Website: http://www.biozoo.org/</p> <p>Κωδικός: IT BZO Υπουργική Εξουσιοδότηση: D.M. n. 90285 del 22.01.03</p>	<p>CODEX srl</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>Via Chironi, 9 07100 Sassari (SS) Τηλ. 079/276537 Fax 1782247626</p> </div> <p>Πρόεδρος: Camilla Conforti Έτος ίδρυσης 1995</p> <p>Email: codex@codexsrl.it Website: http://www.codexsrl.it/</p> <p>Κωδικός: IT CDX Υπουργική Εξουσιοδότηση: D.M. n. 9697170 del 18.12.96 Διαπιστευμένος Sincert Πιστοποιημένες επιχειρήσεις μέχρι 31-12-05: 1.637 Πιστοποιημένα εκτάρια μέχρι 31-12-05: 34.275</p>
<p>ECO SYSTEM INTERNATIONAL CERTIFICAZIONI srl</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>Via Rombon, 11 20134 Milano (MI) Τηλ. 02/2104071 Fax 02/210407218</p> </div> <p>Πρόεδρος: Roberto Todisco Έτος ίδρυσης 2002</p> <p>Email: info@ecosystem-srl.com Website:</p> <p>Κωδικός: IT ECS Υπουργική Εξουσιοδότηση: D.M. n. 91736 del 18.07.02</p>	<p>ECOCERT ITALIA srl</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>Via dei Macabracchia, 8/3-5 40033 Casalecchio di Reno (BO) Τηλ. 051/621150</p> </div> <p>Αμμ. unico: Angelo Maugeri Έτος ίδρυσης 1992</p> <p>Email: info@ecocertitalia.it Website: http://www.ecocertitalia.it/</p> <p>Κωδικός: IT ECO Υπουργική Εξουσιοδότηση: D.M. n. 120800 del 27.08.04 Πιστοποιημένες επιχειρήσεις μέχρι 31-12-05: 4.359 Πιστοποιημένα εκτάρια μέχρι 31-12-05: 107.000</p>

<p>ΜΑΡΚΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΜΩΝ</p> <p>Χορηγούνται σε οίκους που ακολουθούν αυστηρότερους κανονισμούς από την προβλεπόμενη οδηγία της Ε.Ε. Cee 2092/91 και διαχειρίζονται από Εθνικές Ενώσεις. Η μάρκα ποιότητας Demeter προσδιορίζει εμπορικά τα προϊόντα που εφαρμόζουν την βιοδυναμική μέθοδο.</p> <p>AIAB Associazione Italiana per l'Agricoltura Biologica Via Piave, 14 00187 Roma (RM) Τηλ. 06/45437485 Fax 06/45437469 aiab@aiab.it www.aiab.it Πρόεδρος: Andrea Ferrante</p> <p>AMAB Associazione Mediterranea Agricoltura Biologica Monastero di Montebello, 1 61030 Isola del Piano (PU) Τηλ. 0721/720334 Fax 0721/720326 amab@amab.it www.amab.it Πρόεδρος: Gino Girolomoni</p> <p>DEMETER Associazione per la tutela della qualità biodinamica in Italia Strada Naviglia, 11/A 43100 Parma (PR) Τηλ. 0521/776962 Fax 0521/776973 info@demeter.it www.demeter.it Πρόεδρος: Giorgio Lanza</p>	 <p>ICEA Istituto per la Certificazione Etica ed Ambientale</p> <p>Strada Maggiore, 29 40125 Bologna (BO) Τηλ. 051/272986 Fax 051/232011</p> <p>Πρόεδρος: Gaetano Paparella Έτος ίδρυσης 2000</p> <p>Email: icea@icea.info Website: http://www.icea.info/</p> <p>Κωδικός: IT ICA Υπουργική Εξουσιοδότηση: D.M. n. 91737 del 18.07.2002 Διαπιστευμένος Sincert Διαπιστευμένος Ifoam Πιστοποιημένες επιχειρήσεις μέχρι 31-12-05: 11.555 Πιστοποιημένα εκτάρια μέχρι 31-12-05: 272.382</p> <p>Σημειώνεται ότι το ICEA συνεργάζεται με την CSQA (ιταλικός οργανισμός πιστοποίησης)</p>
---	--

Ο CSQA είναι ένας ιταλικός οργανισμός πιστοποίησης, πιστοποιημένος από την Sincert, ο οποίος και χορηγεί πιστοποιητικά σχετικά με την ποιότητα, την ασφάλεια, το περιβάλλον, την κοινωνική ευθύνη και την κοινωνική επικοινωνία, χάρη σε ένα σύνολο ικανότατων υπαλλήλων και με τη συνεργασία ιταλών και διεθνών επαγγελματιών με αυξημένα προσόντα.

Ο CSQA ηγείται στην έκδοση αγροδιατροφικών πιστοποιητικών και αποτελεί σημείο αναφοράς για όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς που προσφέρουν προϊόντα και/ή υπηρεσίες στις εταιρείες και στα άτομα. Ο CSQA είναι ο μοναδικός αντιπρόσωπος στην Ιταλία της **ISACert** –Οργανισμός πιστοποίησης σε παγκόσμιο επίπεδο σχετικά με τα πρότυπα του IFS (Διεθνή Πρότυπα Τροφίμων) και του BRC (Γραφείο Αγροτικών Επιστημών)- ,

Ο CSQA και το ICEA συνεργάστηκαν για τον καθορισμό ενός εγγράφου αναφοράς για την εθελοντική πιστοποίηση των προϊόντων (φρέσκα οπωρολαχανοκηπευτικά, σιτάρι, μεταποιημένα λαχανικά, μεταποιημένα ζωικής προέλευσης και γαλακτοκομικά) βιολογικής γεωργίας αποκτημένα εξ ολοκλήρου εντός μίας μόνο επιχείρησης.

Η εμπλοκή ενός μόνο επιχειρηματία στην παραγωγή του προϊόντος σημαίνει μείωση της νοθείας, του χρόνου εργασίας και συσκευασίας με συνακόλουθη μείωση του κόστους.

Σε διεθνές επίπεδο η SINCERT έχει συνυπογράψει την Mla (Πολυμερή Συμφωνία), σύμφωνο για την αμοιβαία αναγνώριση των πιστοποιητικών που εκδίδονται από τους Οργανισμούς Πιστοποίησης που είναι πιστοποιημένοι από τους φορείς πιστοποίησης που είναι αναγνωρισμένοι αντίστοιχα στην Ιταλία, τη Γερμανία, Τη Μεγάλη Βρετανία, τη Νορβηγία, την Ελβετία, τη Σουηδία, την Ολλανδία και τη Φιλανδία. Αυτό το σημαντικό σύμφωνο συναινεί στο ότι τα πιστοποιητικά που εκδίδονται είναι αναγνωρισμένα ακόμα και στις τρίτες χώρες που έχουν υπογράψει, με μεγάλο πλεονέκτημα για τις

πιστοποιημένες εταιρείες που δεν χρειάζονται να επαναλάβουν τις διαδικασίες ή να ξανα αιτηθούν για πιστοποιητικό. Το 1996 προστέθηκαν στην πρώτη ομάδα των 8 χωρών και η Γαλλία με τη Δανία. Το 1997 εντάχθηκε η Ισπανία και το 1998 η Αυστρία με την Ιρλανδία.

Στις 27 Νοεμβρίου 1997, γεννήθηκε επίσημα στη Βιέννη, η ΕΑ (Ευρωπαϊκή Συνεργασία για την Πιστοποίηση), ως επακόλουθο της απόφασης για ενοποίηση των δραστηριοτήτων της ΕΑC (Ευρωπαϊκή Πιστοποίηση για την έκδοση πιστοποιητικών) και της ΕΑL (Ευρωπαϊκή Πιστοποίηση Εργαστηρίων).

Το 1998 υπογράφηκε η Πολυμερής Συμφωνία Αναγνώρισης στην έδρα του IAF (Διεθνές Φόρουμ Πιστοποίησης) μεταξύ 17 κρατών (Αυστραλία, Μεγάλη Βρετανία, Καναδάς, Κίνα, Ιαπωνία, Νορβηγία, Νέα Ζηλανδία, Ολλανδία, ΗΠΑ, Σουηδία, Ελβετία, και Ισπανία), η οποία εγγυάται την αμοιβαία αναγνώριση πιστοποιητικών –μεταξύ αυτών των κρατών- σε διεθνές επίπεδο. Υπήρξε και μια επέκταση της αμοιβαίας αναγνώρισης: επιβεβαιώθηκε το μεγάλο πλεονέκτημα των εταιρειών που επέλεξαν την πιστοποίηση ως εγγύηση μιας επαγγελματικής σοβαρότητας στον κόσμο της ποιότητας. Με την υπογραφή της Συμφωνίας της IAF, η πιστοποίηση απέκτησε μια νέα, μεγάλη διάσταση.

Η παραγωγή των βιολογικώς καλλιεργούμενων δημητριακών είναι κυρίως στο βόρειο και κεντρικό τμήμα της Ιταλίας για σιτάρι, ρύζι, καλαμπόκι και κριθάρι, αλλά το σκληρό σιτάρι είναι από τις πιο σημαντικές καλλιέργειες στις ηλιόλουστες νότιες περιοχές. Η παραγωγή των βιολογικών φρούτων και λαχανικών κυριαρχεί στον Νότο, κυρίως χάρη στα κίτρα, ενώ τα μήλα, ροδάκινα και αχλάδια μεγαλώνουν στις βόρειες περιοχές.

Εθνική και Περιφερειακή Νομοθεσία για τη Βιολογική Καλλιέργεια στην Ιταλία/ Κανονισμός ΕΕ 2092/91

- Στην Ιταλία ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός 2092/91 βρίσκεται σε ισχύ από το 1992.
- 16 φορείς πιστοποίησης είναι εγγεγραμμένοι ως τέτοιοι σύμφωνα μ' αυτόν τον Κανονισμό.
- Το Υπουργείο Γεωργίας είναι επί του παρόντος η αρμόδια αρχή.
- Με την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 2092/91 τέθηκαν τα κριτήρια για την αδειοδότηση των σωμάτων επιθεώρησης καθώς και τα ειδικά κριτήρια σχετικά με τη διοίκηση και τις διαδικασίες του συστήματος πιστοποίησης, σύμφωνα με τα πρότυπα του EN 45011.
- Αυτό που εξακολουθεί να λείπει, ωστόσο, είναι ένα ενιαίο εθνικό πλαίσιο για επιθεωρήσεις και πιστοποίηση με ένα σώμα εθνικών επιθεωρητών που να επιβλέπουν τις Περιφερειακές Κυβερνήσεις και τους φορείς πιστοποίησης.
- Χρειάζεται επίσης ένα εθνικό logo. Τα τελευταία 2 χρόνια αυξάνεται η χρήση του ευρωπαϊκού logo.

Τον Μάιο του 2000, το Διευθυντήριο *Directorate F* (Food and Veterinary Office) του Γενικού Διευθυντηρίου Υγείας και Προστασίας Καταναλωτή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διενήργησε μια έρευνα του κατά πόσον εφαρμόζεται στην Ιταλία ο Κανονισμός του Συμβουλίου ν. 2092/91 http://www.organic-europe.net/country_reports/italy/downloads/eu_commission_italy_2001_01.pdf.

Όλες οι πληροφορίες σχετικά με τη νομοθεσία περί βιολογικών και μια συνοπτική ιταλική και διεθνής επιθεώρηση τύπου (στα ιταλικά) παρέχεται από το *Bollettino bio* (www.greenplanet.net), ένα δωρεάν εβδομαδιαίο έντυπο με περίπου 18,000 συνδρομητές.

Η οικονομική αξία της ιταλικής βιολογικής αγοράς ήταν περίπου 1,45 δις. Ευρώ το 2002. Η αυξητική τάση είναι πολύ ισχυρή.

Ο φόβος για τις τρελές αγελάδες οδήγησε σε επιτάχυνση της ανάπτυξης: τους τρεις πρώτους μήνες του 2001, οι πιο σημαντικοί χονδρέμποροι σημείωσαν μια αύξηση σε όγκο πωλήσεων από 40 σε 65% σε σχέση με τους ίδιους μήνες του 2000. Δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι οι μεγάλες εθνικές εταιρείες και οι ιταλικές θυγατρικές των πολυεθνικών επιχειρήσεων επέδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για τη βιολογική γεωργία και το εμπόριο τροφίμων λανθάνοντας νέες γραμμές βιολογικών προϊόντων ή εξαγοράζοντας επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σ' αυτόν τον τομέα.

Πολλές εκθέσεις και αγορές είναι πλέον αφιερωμένες στη βιολογική γεωργία. Η μεγαλύτερη έκθεση είναι αυτή που γίνεται στην Μπολόνια τον Σεπτέμβριο ([SANA](http://www.sana.it)).

Πολλές εθνικές και τοπικές αγορές, κυρίως υπαίθριες, υπάρχουν σε όλη τη χώρα, από Ιούνιο μέχρι Οκτώβριο. Σε μερικές πόλεις μια αγορά μπορεί να υπάρχει μία φορά το μήνα ή μία φορά την εβδομάδα και συνδέεται συχνά με την παραδοσιακή αγορά της πόλης.

TIMES

Οι εισαγωγές είναι σημαντικές για επεξεργασμένα αγαθά εκτός από ζυμαρικά και νουντλς (των οποίων η Ιταλία είναι καθαρός εξαγωγέας-net exporter-) και φρούτα και λαχανικά. Το εισαγόμενο γάλα είχε πρόσφατα μια μεγάλη αύξηση. Οι τιμές για βιολογικά δημητριακά είναι 30-40% υψηλότερες από ό,τι τις συμβατικές καλλιέργειες. Οι τιμές, ωστόσο, για τα βιολογικά φρούτα και λαχανικά, ποικίλουν ανάλογα την εποχή και κάποιες φορές είναι συγκρίσιμες με αυτές των συμβατικών προϊόντων.

Εξαιτίας του μικρού όγκου για επεξεργασία και τις ανεπάρκειες στα κανάλια διανομής, τα επεξεργασμένα τρόφιμα έχουν συχνά πολύ υψηλές *premium* τιμές.

Μια τριετής οικονομική ανάλυση για τις βιολογικές και συμβατικές καλλιεργήσιμες εκτάσεις έδειξε ότι, λόγω των *premium* τιμών, οι βιολογικές καλλιέργειες είναι τόσο κερδοφόρες όσο και οι συμβατικές. Επιπρόσθετα, διαφάνηκε ότι η βιολογική γεωργία δεν είναι πάντα μεγαλύτερης έντασης εργασίας.

Πίνακας 6: Σύγκριση τιμών

■ Πίνακας: Σύγκριση τιμών (Ιούνιος 2001, μονάδες 1kg/l ή 1 αυγό)

	Σούπερ Μάρκετ μη βιολογικά	Καταστήματα βιολογικά	Αγορά βιολογικών καλλιεργητών	Σούπερ Μάρκετ βιολογικά
Ελαιόλαδο	9,980	16,175	20,000	11,320
Πατάτες	1,980	3,200	2,800	2,791
Τομάτες	2,980	3,500	5,500	4,482
Κρεμμύδια	1,680	3,950	3,800	3,411
Αγγούρια	3,980	5,450	3,500	2,907
Καρότα	2,480	3,650	3,000	3,561
Μήλα	3,680	4,400	3,500	5,300
Πορτοκάλια	2,233	3,000	2,800	3,071
Λευκό κρασί	6,600	7,453	4,000	7,987
Γιαούρτι	7,180	8,250	μη διαθέσιμα	8,660
Αβγά	0,442	0,650	0,500	0,712
Βρεφικές τροφές	13,093	13,500	μη διαθέσιμα	16,250

Πηγή: Zanoli and Pinton, 2001

Όσον αφορά τις τιμές των βιολογικών προϊόντων εγχώριας παραγωγής σημειώνεται ότι στην Ιταλία συντρέχουν δύο λόγοι καθορισμού της τιμής: η συγκυρία και η ίδια η προέλευση του προϊόντος..

Η τελευταία διαθέσιμη συγκριτική μελέτη εξέλιξης αυτών των τιμών που κυκλοφορεί σήμερα (20-09-2007), και οι οποίες παρατίθενται κατωτέρω, αφορά την περίοδο του α' τριμήνου τ.έ. Οι αναφερόμενες τιμές είναι μέσες μηνιαίες τιμές και υπολογίζονται με δύο προσδιοριστικά στοιχεία: κατώτερη και μεγαλύτερη τιμή του ίδιου μηνός.

Σε γενικές γραμμές οι τιμές είχαν αυξητικές τάσεις τόσο για λόγους συγκυρίας όσο και λόγω των γενικών τάσεων του κλάδου με εξαίρεση τον κλάδο των γαλακτοκομικών και τυροκομικών που εμφανίζει πτωτικές τάσεις.

Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2007 οι τιμές των εγχωρίων προϊόντων διακυμάνθηκαν ως ακολούθως:

- *Δημητριακά:* Σημαντικές αυξήσεις που οφείλονται κυρίως στις τάσεις της αγοράς και λιγότερο στις συγκυρίες.
  - Οι κατά περιοχές διαφορές τιμών είναι σημαντικές:
  - Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές για το σκληρό σιτάρι μεταξύ των περιοχών της Πούλιας και της Σικελίας (20,00 €/100 L), ενώ αντιθέτως, για το μαλακό η τιμή της Λομβαρδίας ήταν ανώτερη κατά 7,4% σε σύγκριση με την τιμή της Εμίλιας-Ρομάνας.
  - Για το κριθάρι έχει παρατηρηθεί ότι, σε δωδεκάμηνη βάση δεν έχει διαμορφωθεί καμιά αλλαγή και ανέρχεται στο ποσό των 15,50€/100L, ενώ κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2006 είχε

παρουσιάσει μείωση κατά 12,2%. Η τιμή του όμως, στην Εμίλιας-Ρομάνια ήταν ακριβότερη κατά 26% σε σύγκριση με την Πούλια.

- Το καλαμπόκι (εθνικό υβρίδιο): εμφανίζει στην Λομβαρδία την ίδια πορεία με το σιτάρι με αυξητικές τάσεις της τάξης του 47,4% και συγκυριακή αύξηση του 18,8%. Πρέπει να σημειωθεί ότι το βιολογικό καλαμπόκι έχει σημαντικότερη αύξηση από το κανονικό το οποίο αυξήθηκε κατά 25%.
- Η *Σόγια* εμφανίζει αυξητική τάση επίσης τόσο στην Λομβαρδία με 8,3% όσο και στο Βένετο με 2,8% η οποία όμως, διαφορά, είναι συγκυριακή.

ΟΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Η μεγαλύτερη συγκέντρωση καταναλωτών που αγοράζουν βιολογικά προϊόντα σημειώνεται στις βόρειες περιοχές της Ιταλίας, όπου η βιομηχανική και οικονομική δομή είναι ισχυρότερη. Τα περισσότερα βιολογικά προϊόντα ωστόσο παράγονται στον Νότο, που είναι περισσότερο προσανατολισμένος προς τη γεωργία και αποτελεί το θερμότερο κομμάτι της χώρας.

Μια έρευνα που διενεργήθηκε τον Μάιο του 2001 από τη *Demoskoopia*, έναν από τους σημαντικότερους φορείς ερευνών αγοράς, έδειξε ότι το 73% των Ιταλών δίνουν έναν σωστό ορισμό των βιολογικών και γνωρίζουν κάποια βασικά χαρακτηριστικά (όχι χημικά, περισσότερη φυσικότητα), το 22 % δεν δίνουν λανθασμένες αλλά ασαφείς ορισμούς ("υγιεινά, αυθεντικά, ασφαλέστερα").

Σύμφωνα με μια έρευνα του (έναν από τους σημαντικότερους φορείς ερευνών αγοράς, Σεπτέμβριος 2004) το 77% των ενηλίκων Ιταλών πιστεύει ότι τα βιολογικά τρόφιμα είναι πιο υγιεινά, το 64% ότι είναι διαφορετικά από τα συμβατικά, το 63% πιστεύει ότι τα βιολογικά είναι γευστικότερα, το 75% θεωρεί ότι η βιολογική παραγωγή είναι ασφαλέστερη για το περιβάλλον (και το 80% θεωρεί ότι τα βιολογικά προϊόντα είναι ακριβά). Το 68% των Ιταλών πιστεύει ότι τα βιολογικά προϊόντα είναι υψηλής ποιότητας, γευστικά καλύτερα και οικολογικά. Το 42% εξ' αυτών είναι πρόθυμοι να πληρώσουν μια υψηλότερη τιμή. Οι τακτικοί καταναλωτές το 2004 αποτελούν το 14% (έναντι 11% δυο χρόνια πριν).

Το 2002 Σύμφωνα με το IRI Infoscan, 8.093.000 ιταλικές οικογένειες αγόρασαν βιολογικά προϊόντα (7.910.000 το 2001), κυρίως Βορειο-Δυτική Ιταλία (34,4%), Βορειο-Ανατολική (26,4%) και περιοχές της Κεντρικής Ιταλίας (22,6%).

Ο μέσος καταναλωτής βιολογικών προϊόντων είναι μεταξύ 30 και 60 χρόνων, ζει στην πόλη στον Βορρά της χώρας, κατέχει μέση ή ανώτερη μόρφωση και ανήκει στην ανώτερη-μέση εισοδηματική τάξη.

Η κατανάλωση βιολογικών στην Ιταλία κυριαρχείται πάντα από το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα (20% της αγοράς βιολογικών) ακολουθούν τα φρούτα και λαχανικά (17%) και τα μπισκότα (14%). Το 5% της ιταλικής κατανάλωσης αφιερώνεται

στα βρεφικά προϊόντα. Μια μεγάλη αύξηση αγοράς βιολογικών προϊόντων αφορά τη ζάχαρη, τον καφέ και το τσάι (+44% σε σχέση με το 2004 δηλαδή 16 εκ. ευρώ).

Η σχολική εστίαση βιολογικών προϊόντων είναι ένα φαινόμενο που παρατηρείται περισσότερο στον Βορρά. Μετά την Εμίλια-Ρομάννα (133 κυλικεία), η Λομβαρδία μετράει 105 και η Τοσκάνη 77 (647 υπάρχουν σε όλη την Ιταλία). Συνολικά 1 εκατομμύριο βιολογικά γεύματα ετοιμάζονται καθημερινώς στην Ιταλία.

ΚΑΝΑΛΙΑ ΑΓΟΡΑΣ

Εξειδικευμένα καταστήματα

Υπάρχουν περίπου 1000 καταστήματα στην Ιταλία που εξειδικεύονται στα βιολογικά προϊόντα, τα 2/3 των οποίων βρίσκονται στον Βορρά. Είναι κυρίως ανεξάρτητα καταστήματα μικρότερα των 100 τ.μ. Αυτά αποτελούν και τη ραχοκοκαλιά του κλάδου διότι αν και έχουν να αντιμετωπίσουν τον μεγάλο ανταγωνισμό των σουπερμάρκετ, κυρίως όσον αφορά τις τιμές, είναι ακόμα τα σημεία που προτιμούν οι καταναλωτές λόγω τόσο της ποικιλίας των προϊόντων όσο και της εξειδικευμένης πληροφόρησης και προσωπικής επαφής με τον πωλητή όσον αφορά την παρεχόμενη συμβολή. Η επιτυχία αυτών των καταστημάτων επαυξάνεται αν ανταποκρίνεται και στην σύγχρονη επαγγελματική κατάρτιση της διοίκησης όσον αφορά τα σημεία πωλήσεων σχετικά με την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. Όσοι έχουν αυτές τις τεχνικές δυνατότητες και γνώσεις προχωρούν οι λοιποί βρίσκουν την δύναμή τους στην ποικιλία και τον αριθμό των προϊόντων

Υπάρχουν επίσης μεγαλύτερα *outlets* (μεταξύ 200 και 500 τ.μ.) και περίπου 50 καταστήματα *franchise* σε τοπικές και εθνικές αλυσίδες. Ο σημαντικότερος *franchisor* είναι το [Naturasì](#), ο οποίος ιδρύθηκε το 1992, με περίπου 44 *franchisee superettes-μικρά σουπερ μάρκετ*- (μερικά είναι κρεπωλεία και ονομάζονται "Carnesi") στην Ιταλία και πρόσφατα άνοιξε 4 υποκαταστήματα στην Μαδρίτη (Ισπανία).

Οι κύριοι πρωταγωνιστές της βιολογικής αγοράς

Πέρα από τους πρωτοπόρους της βιολογικής αγοράς, μερικοί από τους οποίους είναι εταιρείες joint-stock με σημαντικό τζίρο (ακόμα και 50 εκ. ευρώ χονδρικών πωλήσεων) όπως οι: Brio, **Ecor**, **Ki**, Almaverde, Alce Nero, υπάρχουν και μερικές μη εξειδικευμένες εταιρείες οι οποίες άρχισαν να δραστηριοποιούνται στον τομέα των βιολογικών προϊόντων. Για παραδείγματα καταστήματα γαλακτοκομικών όπως η Scaldasole (θυγατρική της Plada, Heinz group), η Granarolo (ο πιο σημαντικός ιταλικός γαλακτοκομικός συνεταιρισμός), κάποια δημοτικά όπως (Brescia, Florence, Trento κλπ.), η Monini (ελαιόλαδο), η Carapelli (ελαιόλαδο), η Galbusera (αρτοποιεία), η Polli (πίτσες) και πολλά άλλα.

Αν σταματήσουμε στις 5 μεγαλύτερες εμπορικές εταιρίες με ετήσιο τζίρο άνω των 10 εκατομ. Ευρώ έχουμε τις ακόλουθες:

- Ειδικότερα πρέπει να γίνει αναφορά στην **Ecor**, leader των καταστημάτων διανομών με 140 άτομα προσωπικό και 60 εκατομμύρια Ευρώ κύκλο εργασιών (2005), η οποία έχει δυνατό σημείο το δίκτυο της διανομής με αναφορές παραδόσεων σε 3500 σημεία εθνικά, 3 φορές την εβδομάδα. Δεσπόζουσα θέση κατέχει στην ποικιλία προϊόντων που διαχειρίζεται με 800 προϊόντα στα νωπά αλλά και στα κατεψυγμένα, αποξηραμένα και μη βρώσιμα προϊόντα. Διαθέτει 400 προμηθευτές εκ των οποίων το 20% είναι από το εξωτερικό. Το δεύτερο δυνατό σημείο είναι το εξειδικευμένο προσωπικό και υπηρεσίες που παρέχει στα σημεία πώλησης. Ειδικότερα σημειώνεται η συμμετοχή 270 καταστημάτων στα οποία παρέχεται πληροφόρηση για θέματα μάρκετινγκ, πληροφορικής, λογιστικής, χρηματοδοτήσεις και ελέγχου καθόσον και εμπορευματολογίας.
- Η **Ki Group** είχε ετήσιο τζίρο 24 εκατομμύρια (2005), με αναφορές παραδόσεων σε 2000 σημεία για νωπά και αποξηραμένα προϊόντα (τρόφιμα και μη). Η εν λόγω εταιρία ειδικεύεται σε διακίνηση προϊόντων μεγάλων μάρκων (brand names) και το 2005 ξεκίνησε το πρόγραμμά της “Great organic brand-names” με κύριο στόχο την προώθηση στους καταναλωτές τα προϊόντα που διακινεί η ίδια. Το σχετικό πρόγραμμα γίνεται σε συνεργασία με μια εκατοστή εξειδικευμένων καταστημάτων που διακινούν τα προϊόντα της.
- **Probios** με 650 προϊόντα με σημαντική βάση αναφοράς στο Ρύζι. Τέλος του 2005 η εν λόγω εταιρία άνοιξε μια γερμανική θυγατρική στο Μονακό και την άνοιξη του 2006 εγκαινίασαν το υποκατάστημά τους στο Παρίσι.
- **La Finestra sul Cielo** (το παράθυρο στον ουρανό) έχει παρουσία και στην Ισπανία και 800 καταχωρημένα προϊόντα σχεδόν ίδιας μάρκας (self branded) με κύρια κατεύθυνση στα προϊόντα που σχετίζονται με αλλεργίες ή πεπτικές δυσκολίες.
- **Baule Volante** διαθέτει 1500 προϊόντα στον κατάλογό του εκ των οποίων το 50% είναι δικής του μάρκας. Διαθέτει γύρο στους 2500 τακτικούς πελάτες (οργανικά καταστήματα, καταστήματα πωλήσεων θεραπευτικών βοτάνων και φυτών και φαρμακεία).

Όλοι οι δρώντες στην βιολογική αγορά χρησιμοποιούν τη διαφήμιση στην τηλεόραση, στις εφημερίδες, στα περιοδικά, κάτι που είναι χρήσιμο και ωφέλιμο όχι μόνο για τους διαφημιζόμενους αλλά και για το σύνολο της βιολογικής βιομηχανίας.

Όσον αφορά τους πρωταγωνιστές στον βιολογικό τομέα, η κατάσταση είναι σχετικά περίπλοκη, 16 οργανισμοί βιολογικής πιστοποίησης είναι διαπιστευμένοι από το Υπουργείο.

Υπάρχουν 7 εθνικοί συνεταιρισμοί παραγωγών με Γραφείο στις περισσότερες περιοχές.

Αiab: ο πιο σημαντικός συνεταιρισμός παραγωγών

Ο ρόλος των σούπερ μάρκετ:

Διαφορές στους τρόπους επικοινωνίας των κύριων αλυσίδων σούπερ μάρκετ: Το COOP Italia διασφαλίζει τον καταναλωτή σχετικά με την ασφάλεια των βιολογικών προϊόντων και την απουσία καταλοίπων ενώ το Esselunga (ήταν και η πρώτη που το 1999 είχε δική της μάρκα βιολογικών προϊόντων) βάζει σε προτεραιότητα τον ρόλο των βιολογικών στην προστασία του περιβάλλοντος και στην αγροτική ανάπτυξη.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με στοιχεία του 2005, οι οίκοι COOP Italia, Esselunga, διαθέτουν πάνω από 300 βιολογικά προϊόντα δικής τους μάρκας και ακολουθεί το Carrefour με 221, Rewe Italia με 160, Auchan με 100, Despar με 80 και ακολουθούν και άλλες αλυσίδες με λιγότερα των 50 προϊόντων ίδιου ονόματος. Σήμερα όμως τα εν λόγω προϊόντα περνάνε εξονυχιστικούς ελέγχους εμπορευσιμότητας και μόνο όσα δείχνουν να κινούνται στο ράφι συνεχίζονται, τα άλλα διακόπτονται.

ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Οι εξαγωγές υπολογίζονται περίπου στο 33% της παραγωγής και θεωρούνται ως σημείο αναφοράς Μεσογειακών προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι Ιταλικές επιχειρήσεις, και κυρίως όσες ασχολούνται με τα βιολογικά προϊόντα, έχουν ισχυρή τάση για εξαγωγές, και αυτό, σε σημείο ου σύμφωνα με πολλές έρευνες, η χώρα να θεωρείται ως σημείο αναφοράς για εξαγωγές μεσογειακών προϊόντων στην Ε.Ε. Η εξαγωγική ανάπτυξη είναι ανάλογη με την αύξηση του τζιρού για τουλάχιστον το 30% των επιχειρήσεων που έχουν κύκλο εργασιών κάτω των 2,4 εκατομ. €, και το 44% αυτών με άνω των 15 εκατομ. €. Τα κρασιά είναι ο ισχυρός κρίκος της χώρας στον τομέα των εξαγωγών.

ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ

Οι εισαγωγές βιολογικών προϊόντων από τρίτες χώρες υπόκεινται στο άρθρο 11 του Κανονισμού της ΕΕ 2092/91, όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό 1991/06. Στην Ιταλία οι διαδικασίες εισαγωγής υπόκεινται στο άρθρο 6 (εδάφιο 2 και 3) του D.Lvo 220/95. Στις 16/06/2000 το MiPAAF εξέδωσε μια εγκύκλιο που καθορίζει τη διαδικασία εισαγωγής προϊόντων βιολογικής γεωργίας από τρίτες χώρες. Ειδικότερα:

α) Εισαγωγές από τρίτες χώρες η ισοδυναμία των οποίων καθορίζεται με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και συμπεριλαμβάνονται στον κατάλογο του Ευρωπαϊκού Κανονισμού αριθμ. 94/92 και των μετέπειτα τροποποιήσεων (Κανονισμός ΕΕ 2092/91, άρθρο 11, παράγρ. 1-5)

β) Εισαγωγές από τρίτες χώρες η ισοδυναμία των οποίων καθορίζεται από το Κράτος-Μέλος που αφήνει μια κάποια δικαιοδοσία στις εισαγωγές (Κανονισμός ΕΕ 2092/91, άρθρο. 11, παράγρ 6).

γ) Για αμφότερες τις δυο ανωτέρω περιπτώσεις τη διαδικασία της καταχώρισης της εταιρείας που εισάγει σε έναν κατάλογο των εισαγωγέων βιολογικών προϊόντων από τρίτες χώρες που τηρείται από το Υπουργείο Γεωργικών, Τροφικών και Δασικών Πολιτικών MiPAAF, κατά τρόπο που να εμφανίζεται ως έγκυρη από την πλευρά του

προεπιλεγμένου από τη ίδια εταιρεία Οργανισμού Ελέγχου,. Τέτοιος κατάλογος είναι επίσης διαθέσιμος στην ιστοσελίδα www.sinab.it και επικαιροποιείται συχνά.

δ) Στην περίπτωση εισαγωγών από χώρες με καθεστώς ισοτιμίας (τυπολογία α), επί του παρόντος Αργεντινή, Ισραήλ, Κόστα Ρίκα, Ινδία, Ελβετία, Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία, οι ενέργειες μπορούν να αρχίσουν αμέσως μετά την καταχώριση της εταιρείας στον Κατάλογο ενώ για τις χώρες χωρίς καθεστώς ισοτιμίας (τυπολογία β) η εταιρεία που εισάγει θα πρέπει να προβλέψει την αποστολή του σχετικού εντύπου κατά την αίτηση για εισαγωγή σύμφωνα με το Διάταγμα αρ. 220/95, στο Υπουργείο Γεωργικών και Δασικών Πολιτικών και στον Οργανισμό Ελέγχου, συνοδευμένο από:

- Πιστοποιητικό διαπίστευσης σύμφωνα με τον Κανονισμό της ΕΕ 45011 ή ISO 65 εκχωρούμενο στην τρίτη χώρα από την οποία γίνονται οι εισαγωγές για τους οργανισμούς ελέγχου που είναι αναγνωρισμένοι στις τρίτες χώρες
- Πιστοποιητικό διαπίστευσης σύμφωνα με τον Κανονισμό της ΕΕ 45011, εκχωρούμενο στην τρίτη χώρα από την οποία γίνονται οι εισαγωγές, για τους οργανισμούς ελέγχου που είναι αναγνωρισμένοι από τα κράτη-μέλη της Κοινότητας και σύμφωνοι με τον Καν. ΕΕ 45011,
- Πιστοποιητικό εξουσιοδότησης για λειτουργία σε Τρίτη χώρα, ενδιαφερόμενη για εισαγωγές, εκδιδόμενο από τη χώρα-μέλος που έχει αναγνωρίσει τον οργανισμό ελέγχου, για τους αναγνωρισμένους από τα κράτη-μέλη της ΕΕ στη βάση των εθνικών διατάξεων,
- Πιστοποιητικό συμφωνίας με το κοινοτικό καθεστώς παραγωγής και ελέγχου της προμηθεύτριας εταιρείας εκδιδόμενο από τον προεπιλεγμένο από την ενδιαφερόμενη Τρίτη χώρα οργανισμό ελέγχου
- Δήλωση εκδιδόμενη από τον οργανισμό ελέγχου που λειτουργεί στην Τρίτη χώρα
- Έκθεση σχετικά με τη δραστηριότητα της παραγωγής υπογεγραμμένη από τον οργανισμό ελέγχου που εκδίδει το πιστοποιητικό συμβατότητας.

Στη βάση των προαναφερόμενων πληροφοριών το MiPAAF θα αξιολογεί την ισοδυναμία των κανόνων παραγωγής, ελέγχου και επιτήρησης που εφαρμόζονται από την εταιρεία προέλευσης του προϊόντος με τους κοινοτικούς κανονισμούς, εκδίδοντας κατά περίπτωση την έγκριση της εισαγωγής.

Το 2005 δόθηκαν από το MiPAAF 115 άδειες εισαγωγής βιολογικών προϊόντων από τρίτες χώρες, ενώ το 2006 έχουν σχεδόν τριπλασιαστεί φτάνοντας τις 319. Όσον αφορά τις εγκεκριμένες ποσότητες τα παρακάτω σχεδιαγράμματα συντάχτηκαν σύμφωνα με τις εγκρίσεις που δόθηκαν από το Υπουργείο Γεωργικών, Τροφικών και Δασικών Πολιτικών MiPAAF στις εταιρείες που εισάγουν. Ενώ σχετικά με τις ποσότητες που εισήχθησαν στην πραγματικότητα τα δεδομένα πάρθηκαν από τις εταιρείες που εισήγαγαν, οι οποίες και τα στέλνουν σταθερά στο Υπουργείο Γεωργικών, Τροφικών και Δασικών Πολιτικών MiPAAF μέσω των μηνιαίων εκθέσεών τους. Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι αυτά τα δεδομένα δεν συμπεριλαμβάνουν τις ποσότητες των προϊόντων που φτάνουν στην Ιταλία από τις χώρες σε ισοτιμία όπως αναφέρονται στον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 94/92 ή μέσω τριμερών σχέσεων με χώρες της ΕΕ.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑ

ΠΡΟΤΥΠΑ

Έχοντας υπόψη την νέα οδηγία της ΕΕ (βλέπε ανωτέρω), η οποία θα τεθεί σε ισχύ από το 2009, πολλές χώρες θα προσαρμόσουν τις προδιαγραφές των σε αυτήν κατά τα επόμενα 2 χρόνια. Σήμερα (2008), 69 χώρες έχουν δικούς τους κανονισμούς για τα βιολογικά προϊόντα και 21 βρίσκονται σε φάση σχεδιασμού. Το 2007, έγινε συμφωνία για τα πρότυπα βιολογικών προϊόντων μεταξύ των χωρών της ανατολικής Αφρικής και δημιουργήθηκε το East African Organic Mark.

Υπάρχουν 468 οργανισμοί πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων παγκοσμίως εκ των οποίων οι περισσότεροι ευρίσκονται στην Ευρώπη (37%), την Ασία (31%) και την Βόρεια Αμερική (18%). Αν επικεντρωθούμε στις χώρες, τότε έχουμε τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία, τη Νότια Κορέα, Λ.Δ. της Κίνας και την Γερμανία. Σύμφωνα με τις Διεθνείς Υπηρεσίες Πιστοποίησης Βιολογικών (International Organic Accreditation Services) η οποία καθορίζει τα πρότυπα IFOAM, έχει δοθεί πιστοποίηση σε 36 Οργανισμούς για το εν λόγω IFOAM NORM. Το 2003, ο Διεθνής Οργανισμός Τροφίμων (FAO), σε συνεργασία με το IFOAM και την Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD), ιδρύσαν την Διεθνή Δύναμη Εναρμόνισης και Ισοτιμίας Βιολογικής Γεωργίας (International Task Force on Harmonization and Equivalence in Organic Agriculture -ITF). Ο στόχος είναι η εναρμόνιση μεταξύ των ιδιωτικών – κρατικών, καθώς και των διακρατικών κανονισμών

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Το 2007 και 2008, το Ίδρυμα για την Οικολογία και τη Γεωργία SOEL (Foundation Ecology & Agriculture SOEL) καθώς και το Ινστιτούτο Βιολογικής Καλλιέργειας (Research Institute of Organic Agriculture FiBL) προβήκανε σε παγκόσμια έρευνα σύμφωνα από την οποία προκύπτει ότι ο τομέας των βιολογικών καλλιεργειών αναπτύσσεται ταχύτατα σε 138 χώρες και οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις ανέρχονται σε περίπου 30,4 εκατομ. Εκτάρια που καλύπτουν τουλάχιστον 700 χιλ. γεωργικές επιχειρήσεις.

Η Ωκεανία, σύμφωνα με την μελέτη του 2008, κατέχει το 42% (39% μελέτη 2007) της βιολογικής γης, ακολουθεί η Ευρώπη με το 24% (23% - 2007) και έπεται η Λατινική Αμερική με το 16% (19%-2007). Ειδικότερα αναφέρεται ότι οι χώρες με τις μεγαλύτερες βιολογικές εκτάσεις είναι οι ακόλουθες:

- Αυστραλία: 12,3 εκατομ. Εκτάρια
- Λ.Δ. της Κίνας: 2,3 εκατομ. Εκτάρια
- Αργεντινή: 2,2 εκατομ. Εκτάρια
- ΗΠΑ: 1,6 εκατομ. Εκτάρια

Όσον αφορά τα εσπεριδοειδή, η Ιταλία είναι η πρώτη παραγωγός.

Η Ιταλία, η Ισπανία και η Γαλλία είναι οι κυρίαρχοι στα βιολογικά σταφύλια. Ενώ στον κλάδο της βιολογικής ελιάς, η Ιταλία, η Ισπανία και η Τυνησία έχουν την μεγαλύτερη παραγωγή.

Το Μεξικό είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός βιολογικού καφέ και η Δομινικανή Δημοκρατία κατέχει τα πρωτεία στο κακάο.

Σε παγκόσμιο επίπεδο εμφανίζεται σημαντική αύξηση της γης που αφιερώνεται σε βιολογικές καλλιέργειες. Σε σύγκριση με το 2005 υπάρχει μια αύξηση κατά 1,8 εκατομ. Εκτάρια με μεγαλύτερη αύξηση στην Αυστραλία (0,6 εκατομ. εκτάρια), ακολουθούμενη από την Ευρώπη με 0,5 και την Ασία με 0,4 αντίστοιχα. Αν όμως ληφθεί υπόψη η χρήση γης συνολικά, σημειώνεται μεγαλύτερο ποσοστό βιολογικών καλλιεργειών στις Ευρωπαϊκές χώρες. Η σχετική έρευνα αναφέρει ότι υπήρχαν συγκεκριμένα διαθέσιμα στοιχεία ως προς τις καλλιέργειες για το 90% της καταλογισμένης γης σε βιολογικές καλλιέργειες, από τα οποία προκύπτει ότι τα 2/3 αφιερώνονται σε βοσκοτόπια, και το ¼ σε οπωροφόρα. Παρατηρείται επίσης συγκομιδή άμεσα από την άγρια φύση, κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, η οποία έχει καταχωρηθεί ως βιολογική και από τα υπάρχοντα στοιχεία υπολογίζεται 33 εκατομ. Εκτάρια για το 2006.

ΑΓΟΡΑ

Η παγκόσμια ζήτηση βιολογικών προϊόντων είναι σταθερή και υπολογίζεται ετήσια αύξηση κατά 5 δισεκ \$. Από τον Organic Monitor υπολογίζεται ότι, για το 2006, οι διεθνείς πωλήσεις ανήλθαν 38,6 δισεκ, \$, ήτοι, διπλάσιες από το έτος 2000 οι οποίες τότε ανερχόταν σε 18 δισεκ. \$. Πρέπει να σημειωθεί ότι το 97% των πωλήσεων είναι γεωγραφικά περιορισμένο στη Βόρεια Αμερική και την Ευρώπη και ειδικότερα στις ΗΠΑ, ΕΕ και Ιαπωνία.

Η βιομηχανία εμφάνιση μεγάλες ελλείψεις πρώτων υλών κατά το 2005 σε όλους τους τομείς του βιολογικού προϊόντος των οποίων οι τιμές ανήλθαν σημαντικά.

Η μεγαλύτερη αγορά για τα βιολογικά προϊόντα στην Ευρώπη είναι η Γερμανία με τζίρο 4,6 εκατομ. €, ακολουθεί το Η.Β. με 2,83 εκατομ. €. Όσον αφορά το μερίδιο της αγοράς των βιολογικών προϊόντων, η Αυστρία, η Δανία και η Ελβετία κατέχουν τα πρωτεία με 5%, ενώ η κατά κεφαλή κατανάλωση βιολογικών προϊόντων κλείνει υπέρ της Ελβετίας με 100€/ετησίως

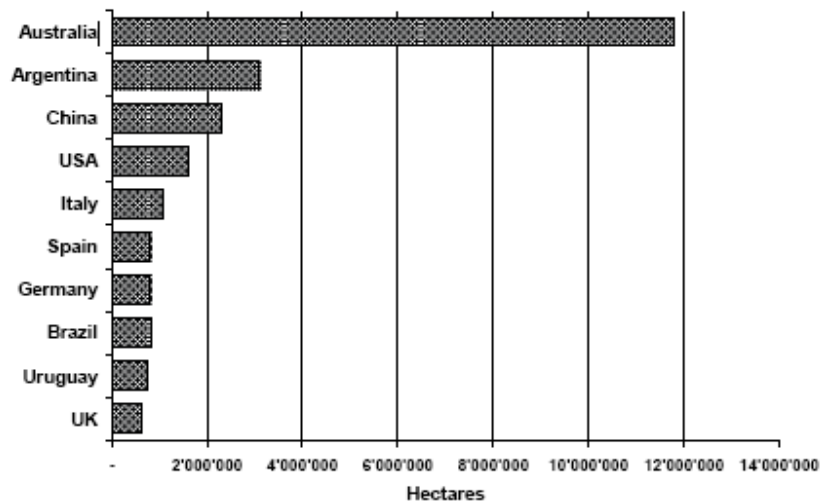
Πίνακας 7: Κατανομή γης για βιολογική καλλιέργεια ανά ήπειρο

Table Organic land and farms by continent

Continent	Organic land area	Share of total agriculture area	Organic farms
Africa	890,504	0.11%	124,805
Asia	2,893,572	0.21%	129,927
Europe	6,920,462	1.38%	187,697
Latin America	5,809,320	0.93%	176,710
North America	2,199,225	0.56%	12,063
Oceania	11,845,100	2.59%	2,689
Total	30,558,183	0.74%	633,891

Source: SOEL-FiBL Survey 2007

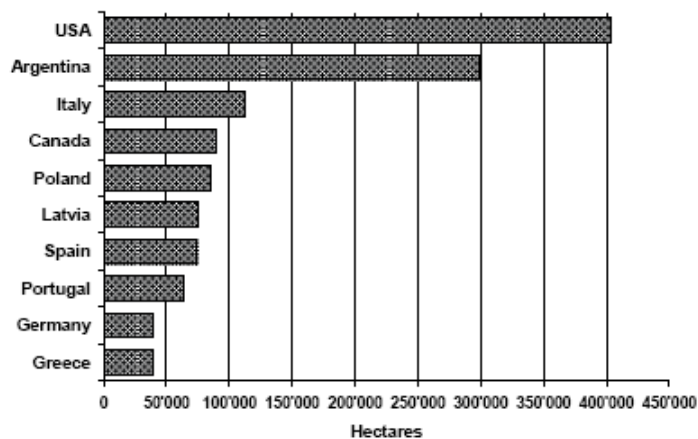
Πίνακας 8: Οι 10 χώρες με τη μεγαλύτερη επιφάνεια γης αφιερωμένη στη βιολογική καλλιέργεια

Figure 3: The ten countries with most organic land

Source: SOEL-FiBL-Survey 2007

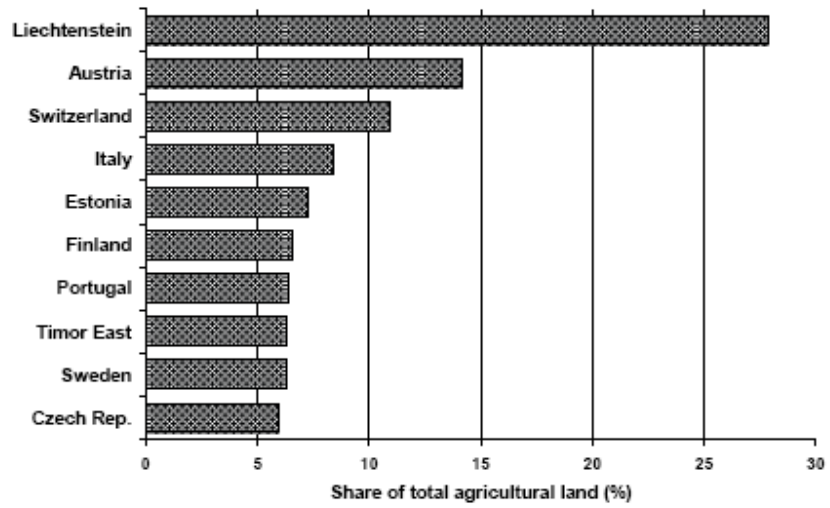
Πίνακας 9: Οι 10 χώρες με μεγαλύτερο αυξανόμενο ρυθμό επέκτασης καλλιεργήσιμης γης βιολογικής χρήσης

Figure 4: The ten countries with the highest increase of organic land area (hectares) according to SOEL-FiBL surveys 2006 and 2007

Sources: SOEL-FiBL surveys 2006 and 2007

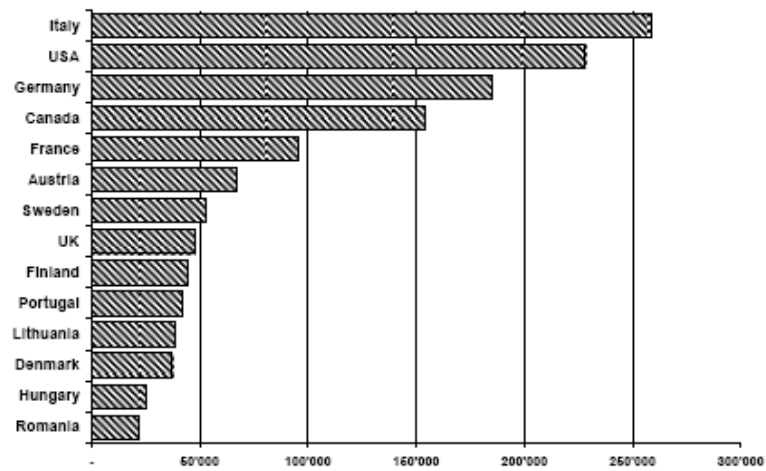
Πίνακας 10: Οι 10 χώρες με το μεγαλύτερο ποσοστό χρήσης γεωργικής γης για βιολογικές καλλιέργειες

Figure 5: The ten countries with the highest share of organic land

Source: SOEL-FIBL survey 2007

Πίνακας 11: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικών δημητριακών

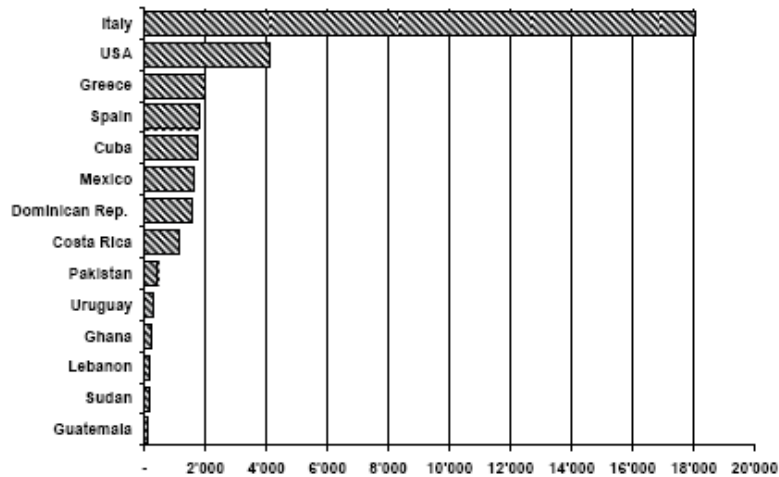
Figure 20: Organic cereal production (hectares)

The most important countries according to the global organic survey 2007 (only countries with more than 20'000 hectares of cereals).

Source: SOEL-FIBL survey 2007

Please note: information on land use, crop categories and crops was not available for all countries.

Πίνακας 12: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικών εσπεριδοειδών

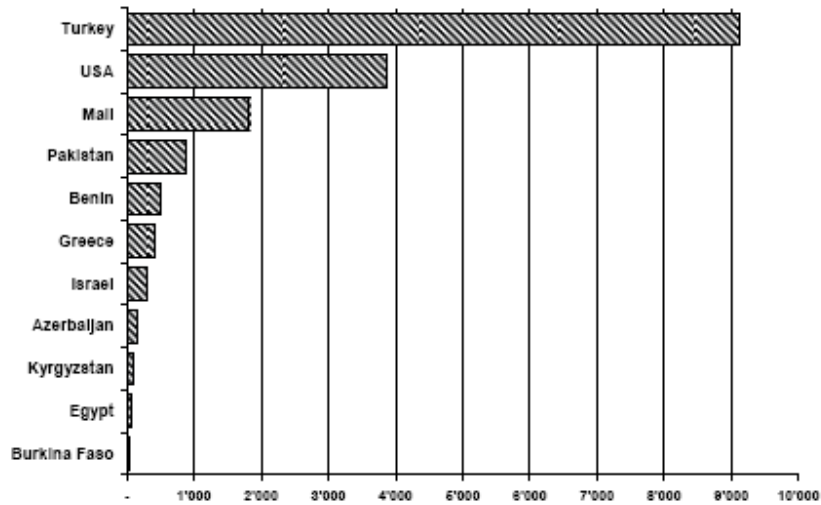
Figure 21: Organic citrus fruit production (hectares)

The most important countries according to the global organic survey 2007 (only countries with more than 100 hectares of citrus fruit).

Source: SOEL-FIBL survey 2007

Please note: information on land use, crop categories and crops was not available for all countries.

Πίνακας 13: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικού βαμβάκι

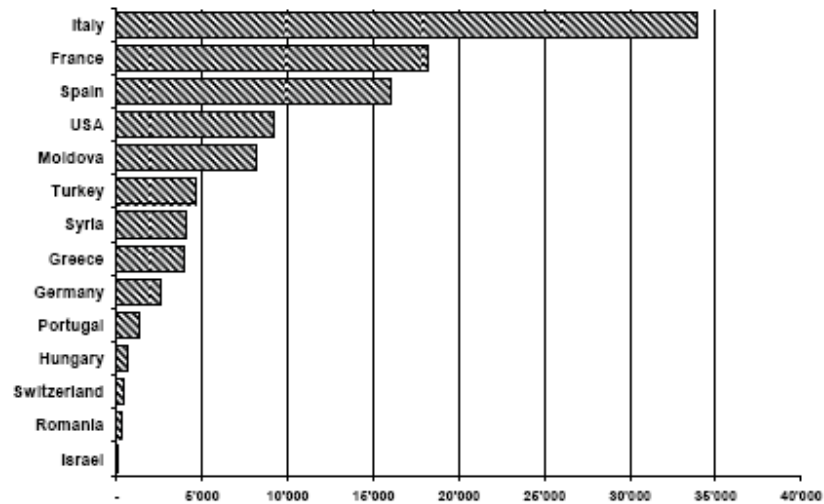
Figure 24: Organic cotton production (hectares)

The most important countries according to the global organic survey 2007

Source: SOEL-FIBL survey 2007

Please note: information on land use, crop categories and crops was not available for all countries.

Πίνακας 14: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικών σταφυλιών

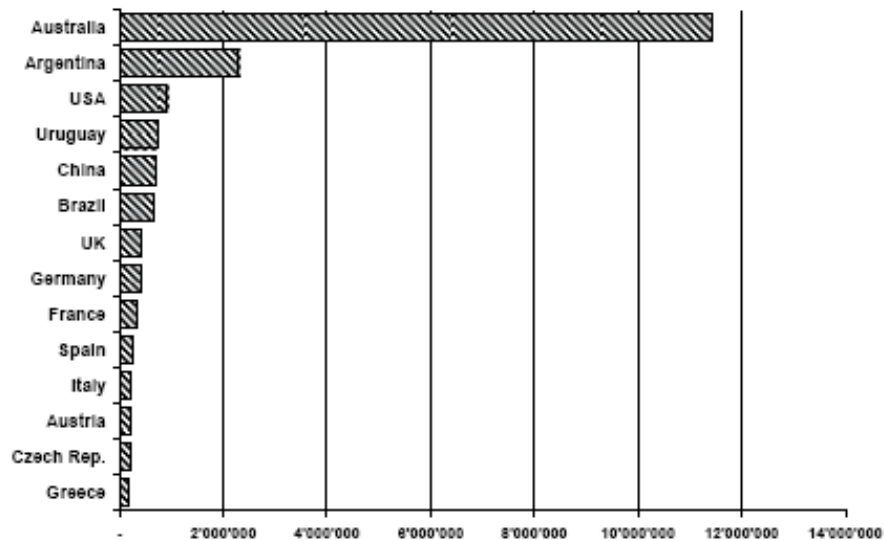
Figure 25: Organic grape production (hectares)

The most important countries according to the global organic survey 2007 (only countries with more than 100 hectares of grapes).

Source: SOEL-FIBL survey 2007

Please note: information on land use, crop categories and crops was not available for all countries.

Πίνακας 15: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικών μονίμων βοσκοτόπων

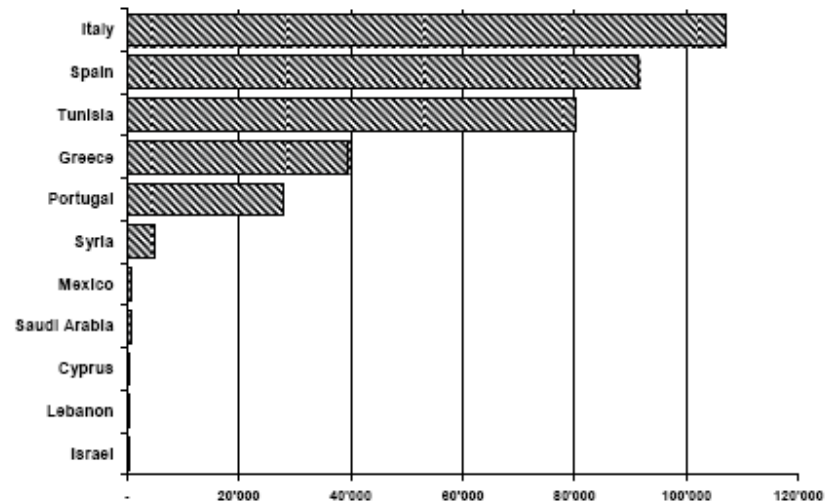
Figure 26: Organic permanent grassland (hectares)

Countries with major areas of organic permanent pastures/grassland according to the global organic survey 2007 (only countries with more than 100'000 hectares of grassland)

Source: SOEL-FIBL survey 2007

Please note: information on land use, crop categories and crops was not available for all countries.

Πίνακας 16: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικών ελιών

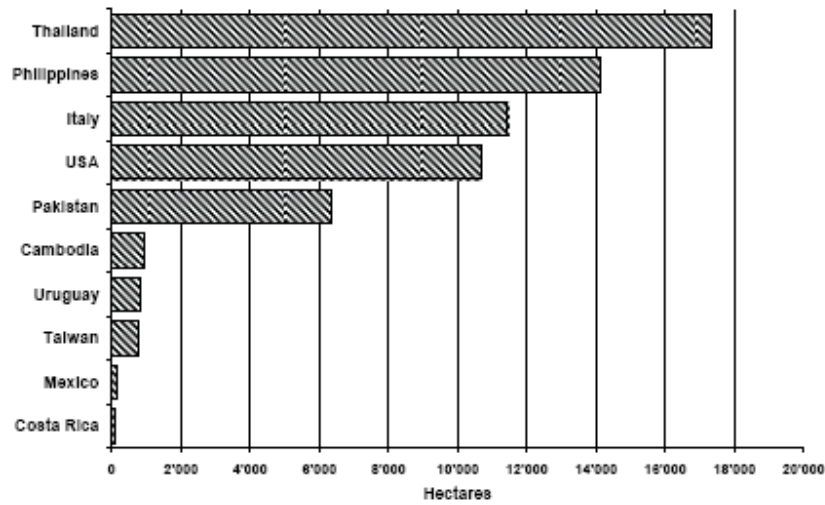
Figure 27: Organic olive production (hectares)

The most important countries according to the global organic survey 2007 (only countries with more than 100 hectares of olives)

Source: SOEL-FIBL survey 2007

Please note: information on land use, crop categories and crops was not available for all countries.

Πίνακας 17: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικού ρυζιού

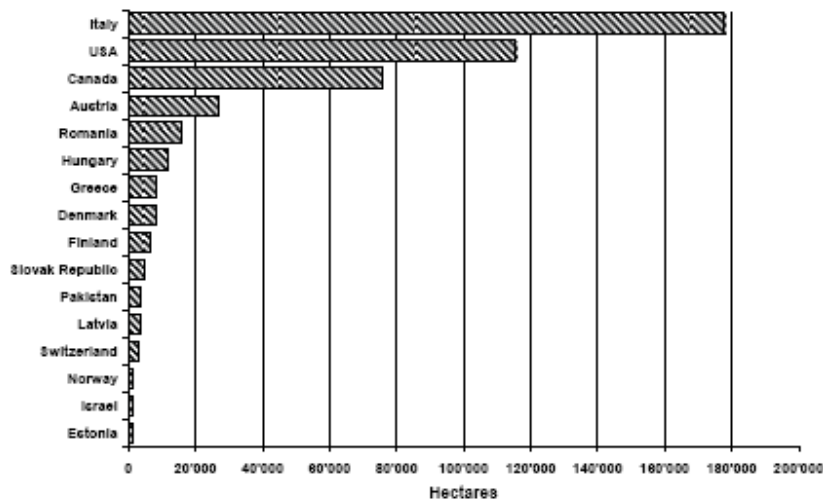
Figure 28: Organic rice production (hectares)

The most important countries according to the global organic survey 2007 (only countries with more than 100 hectares of rice)

Source: SOEL-FIBL survey 2007

Please note: information on land use, crop categories and crops was not available for all countries.

Πίνακας 18: Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής βιολογικού σίτου και όλυρα

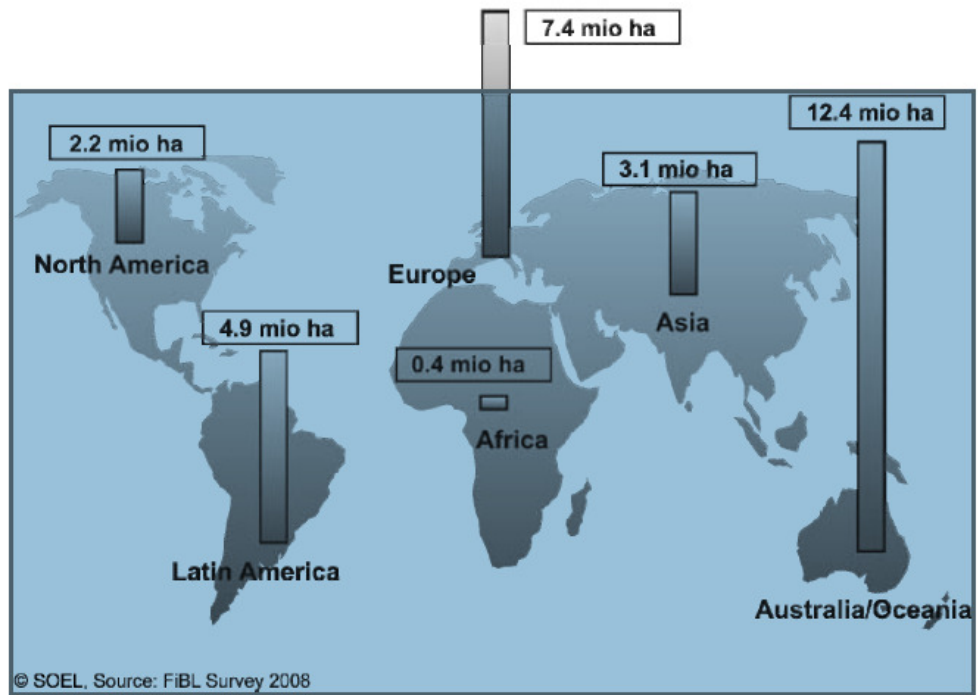
Figure 30: Organic wheat and spelt production (hectares)

The most important countries according to the global organic survey 2007 (only countries with more than 1'000 hectares of wheat and spelt)

Source: SOEL-FIBL survey 2007

Please note: information on land use, crop categories and crops was not available for all countries.

Πίνακας 19: Παγκόσμια βιολογική γεωργία το 2006

Map 1: Organic agriculture worldwide 2006

Source: FiBL Survey 2008, Graph: Minou Yussefi-Menzler, SOEL

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΕΥΝΑ και ΦΟΡΕΙΣ

Στην Ιταλία η έρευνα για τις βιολογικές τροφές και τη βιολογική καλλιέργεια διεξάγεται από πολλά ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια. Δεν υπάρχει κάποιο κέντρο αποκλειστικά αφιερωμένο στη συγκεκριμένη έρευνα. Παραθέτουμε κάτωθι μια λίστα με τα ερευνητικά κέντρα και τους εποπτεύοντες διοικητικούς φορείς:

A) Υπουργείο Γεωργικής και Δασικής Πολιτικής

1. CRA - National Council of Agriculture Research and Experimentation (<http://www.entecra.it>)- Εθνικό Συμβούλιο Γεωργικής Έρευνας και Πειραμάτων

Η πλειοψηφία των ερευνητικών κέντρων του Υπουργείου (30 διαφορετικά ιδρύματα) οργανώθηκαν πρόσφατα κάτω από αυτό το εθνικό ερευνητικό σώμα. Το CRA έχει θεσμική αρμοδιότητα σε διάφορα θέματα γεωργικής έρευνας και οι δομές του έχουν να κάνουν με προγράμματα βιολογικής καλλιέργειας.

2. INRAN - National Research Institute for Food and Human Nutrition (<http://www.inran.it>)- Εθνικό Ερευνητικό Ινστιτούτο για τα Τρόφιμα και την Ανθρώπινη Διατροφή

3. INEA - National Institute of Agricultural Economy (<http://www.inea.it>) – Εθνικό Ινστιτούτο Γεωργικής Οικονομίας

4. ISMEA - Institute for Study of Agricultural Market (<http://www.ismea.it>) – Ινστιτούτο για την Έρευνα στην Γεωργική Αγορά

B) Υπουργείο Παιδείας, Πανεπιστημίων και Έρευνας

1. Πανεπιστήμια: στην Ιταλία υπάρχουν 23 σχολές Γεωργίας, πολλές από τις οποίες τρέχουν ένα ή περισσότερα προγράμματα σχετικά με τη βιολογική καλλιέργεια, υποστηριζόμενα από εθνικές και περιφερειακές Αρχές:

Πανεπιστήμιο Ανκόνας <http://www.unian.it>

Πανεπιστήμιο Μπάρι <http://www.uniba.it>

Πανεπιστήμιο Μπιασιλικάτα <http://www.unibas.it>

Πανεπιστήμιο Μπολόνιας <http://www.unibo.it>

Πανεπιστήμιο Φλωρεντίας <http://www.unifi.it>

Πανεπιστήμιο Καθολικό Σαν Κουόρε (Πιασέντσα) <http://www.unicatt.it>

Πανεπιστήμιο Μολίσε <http://www.unimol.it>

Πανεπιστήμιο Νάπολης Φεντερίκο II <http://www.unina.it>

Πανεπιστήμιο Πάδοβας <http://www.unipd.it>

Πανεπιστήμιο Παλέρμιο <http://www.unipa.it>

Πανεπιστήμιο Περούτζια <http://www.unipg.it>

Πανεπιστήμιο Πίζας <http://www.unipi.it> και <http://www.agr.unipi.it>

Πανεπιστήμιο Μεσογειακό της Ρέτζιο Καλαβρίας <http://www.unirc.it>

Πανεπιστήμιο Τορίνο <http://www.unito.it> και <http://www.agraria.unito.it>
Πανεπιστήμιο Τούσκιας <http://www.unitus.it>
Πανεπιστήμιο Ούντινε <http://www.uniud.it>
Πανεπιστήμιο Κατάνιας <http://www.unict.it>
Πανεπιστήμιο Φότζια <http://www.unifg.it>
Πανεπιστήμιο Κρατικό Μιλάνου <http://www.unimi.it>
Πανεπιστήμιο Μόντενας και Ρέτζιο Εμίλιας <http://www.unimo.it>
Πανεπιστήμιο Πάρμας <http://www.unipr.it>
Πανεπιστήμιο Σασάρι <http://www.uniss.it>
Πανεπιστήμιο Τεράμο <http://www.unite.it>

Στο ακαδημαϊκό πλαίσιο εντάσσεται επίσης το Τμήμα Γεωργικής Επιστήμης του Σχολείου προχωρημένων σπουδών της Πίζας Αγία Άννα (<http://www.sssup.it>), ενσωματωμένο στο Κρατικό Πανεπιστήμιο εκπονεί μελέτες σχετικά με τη βιολογική καλλιέργεια. Επιπροσθέτως, μερικά τμήματα που ανήκουν σε διάφορες σχολές (Ιατρική, Βιολογία, Οικονομία, Κτηνιατρική, κλπ.) εμπλέκονται σε από κοινού ερευνητικά προγράμματα σχετικά με βιολογική καλλιέργεια.

2. CNR - National Research Council - Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας διεξάγει έρευνες σε όλα τα γνωστικά πεδία, και της γεωργίας συμπεριλαμβανομένης (<http://www.cnr.it>).

Γ) Άλλα Ιδρύματα

1. ENEA - National Body for New Technologies, Energy and Environment: (<http://www.enea.it>) – Εθνικό Σώμα για Νέες Τεχνολογίες, Ενέργεια και Περιβάλλον Ερευνητικό Σώμα σχετιζόμενο με το Υπουργείο Περιβάλλοντος.

2. IAMB - Mediterranean Agronomic Institute of Bari: (<http://www.iamb.it>) – Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Παράρτημα του διεθνούς κέντρου CIHEAM, το οποίο χαίρει των προνομίων διεθνούς οργανισμού.

Δ) Περιφερειακά και τοπικά ερευνητικά κέντρα

1. CRAB- Reference Centre for Organic Farming of Turin Province – Κέντρο Αναφοράς Βιολογικής Γεωργίας της Επαρχίας Τορίνου
2. CRPA - Research Centre for Animal Production (Emilia Romagna, <http://www.crpa.it>) – Ερευνητικό Κέντρο για την Ζωική Παραγωγή
3. CRPV - Research Centre for Fruit and Vegetable Production (Emilia Romagna, <http://www.crpv.it>) – Ερευνητικό Κέντρο για την Παραγωγή Φρούτων και Λαχανικών
4. Experimental Centre for Organic Farming – ARSIA – Πειραματικό Κέντρο για τη Βιολογική Καλλιέργεια της Τοσκάνης
5. Experimental Research Centre and Safe Crop Centre of S. Michele all' Adige Agricultural-Institute (Επαρχία Τρέντο, <http://www.ismaa.it>) Πειραματικό Ερευνητικό Κέντρο και Κέντρο Ασφαλών Καλλιεργειών του Γεωργικού Ινστιτούτου Σαν Μισέλ Αλ Άντιζε
6. Laimburg Research Centre for Agriculture and Forestry (Επαρχία Μπολτζάνο,

Ε) Χρηματοδότηση

Τα κύρια χρηματοδοτικά σώματα σε εθνικό επίπεδο είναι τα υπουργεία που επιχορηγούν τις έρευνες, και ειδικότερα οι έρευνες στον τομέα της βιολογικής καλλιέργειας χρηματοδοτείται από:

- MIPAF –Υπουργείο Γεωργικής και Δασικής Πολιτικής
- MIUR - Υπουργείο Παιδείας, Πανεπιστημίων και Έρευνας
- MAE – Υπουργείο Εξωτερικών

Άλλα εθνικά σώματα όπως το Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας (CNR) και το ENEA Νέο-συσταθέν CRA, που απαριθμεί 30 ινστιτούτα, είναι ένα αυτόνομο σώμα (επίσημα από το 2004), το οποίο σχεδιάζει, εκτελεί και χρηματοδοτεί με δικές του πηγές γεωργικές έρευνες και πειράματα, μερικά από τα οποία έχουν να κάνουν με την βιολογική καλλιέργεια

Σε τοπικό επίπεδο, οι περιφέρειες και επαρχίες υποστηρίζουν την έρευνα βιολογικών καλλιεργειών με δικά τους όργανα, επιπρόσθετα κάποια διαπεριφερειακά προγράμματα συντονισμένα μεταξύ κεντρικής και περιφερειακής διοίκησης, δύνανται να χρηματοδοτηθούν από τον γενικό διαχρονικό νόμο περί γεωργίας.

ΣΤ) Stakeholders

Παρατίθεται κάτωθι κατάλογος με τις κύριες κατηγορίες stakeholder που εμπλέκονται στη βιολογική καλλιέργεια, συμπεριλαμβανομένων και βιολογικών καλλιεργητών, μεταποιητών, παραγωγών τεχνικών εισροών λιπάσματα, φυτο-υγειονομικών προϊόντων) και καταναλωτών..

Τύπος Συνδέσμου

FEDERBIO

Εκπροσωπούμενα σώματα και ενώσεις:

- Ένωση Καταναλωτών και Χρηστών (Καταναλωτές)
- Ιταλική Ένωση Βιολογικής Γεωργίας (Παραγωγοί, Καταναλωτές, Τεχνικοί)
- Ένωση Βιολογικής Καλλιέργειας περιοχής Μάρκε (Παραγωγοί, Καταναλωτές, και Τεχνικοί περιοχής Μάρκε)
- AnaBio (Παραγωγοί)
- AQB (Ελεγκτικό σώμα)
- Ένωση Βιοδυναμικής Γεωργίας (Βιοδυναμικοί παραγωγοί)
- Assometab (Παραγωγοί εισροών)
- Bioagricert (Ελεγκτικό σώμα)
- Bioagricoop (Παραγωγοί, Καταναλωτές, Τεχνικοί)
- Biobank (πύρταλ διαδικτύου και τύπου)
- Bios (Ελεγκτικό σώμα)
- Codex (Ελεγκτικό σώμα)
- Consortium (Ελεγκτικό σώμα)
- Ecocert (Ελεγκτικό σώμα)
- SANA (σόου, εκδηλώσεις, επικοινωνία)
- Formaterre (Εκπαίδευση)
- ICEA (Ελεγκτικό σώμα)
- IMC (Ελεγκτικό σώμα)
- Proscenio (Διαδικτυακά πύρταλ)

☐ QC&I (Ελεγκτικό σώμα) ☐ Qualità Italia (Ελεγκτικό σώμα) ☐ Sisdel (Συμβουλευτική) ☐ Suolo e Salute (Ελεγκτικό σώμα) ☐ Terra Sana Italia ☐ Terre dell'Adriatico (Παραγωγοί και τεχνικοί περιοχής Αδριατικής)
IFOAM Italia
CNCU Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών και Χρηστών
CIA Ιταλική Συνομοσπονδία Γεωργών
COLDIRETTI Άμεσοι Καλλιεργητές
CONFAGRICOLTURA Γεωργική Συνομοσπονδία
ASSITOL Ιταλική Ένωση Ελαιοβιομηχανίας
ASSOLATTE Ιταλική Ένωση Γαλακτοκομικών Προϊόντων
FEDERALIMENTARE Ιταλική Ομοσπονδία Διατροφικής Βιομηχανίας
ITALMOPA Ιταλική Ένωση Μυλωνάδων και Παραγωγών ζυμαρικών
AIA Ιταλική Ένωση Εκτροφέων
FAI Ιταλική Ένωση Μελισσοκόμων
UNAPI Ένωση Ιταλών Μελισσοκόμων
AIS Associazione Italiana Sementieri
ASSOFERTILIZZANTI Ένωση Βιομηχανιών Λιπασμάτων
CIC Ιταλικός Συνεταιρισμός Παραγωγών Κομπόστας

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ:

www.mediterrabio.com
www.bacchinisrl.it
www.bioitalia.it
www.SteinhawerGroup.com
www.devitarsl.it
www.felicetti.it
www.bioest.org
www.miafiera.it
www.macfrut.com
www.sana.it
www.bilolife.bz

ΠΗΓΕΣ

www.organic-europe.net
www.ifoam-eu.org
www.biobank.it
www.sinab.it
www.agricolturaitalianaonline.gov.it
http://spazioinwind.libero.it/gianluca_affinito/web_barriere/report/politicheagricole/politicheagricole.htm
<http://www.lanuovaecologia.it/>
<http://www.amab.it/>
<http://www.agribionotizie.it/>
www.politicheagricole.it (ministero delle politiche agricole alimentari e forestali)

www.camcom.it (camere di commercio d'Italia)
www.ice.gov.it (istituto nazionale per il commercio estero)
www.istat.it (istituto nazionale di statistica)
www.inea.it (istituto nazionale di economia agraria)
www.inran.it (istituto nazionale di ricerca per gli alimenti e la nutrizione)
www.irepa.org (istituto ricerche per la pesca e l'acquicoltura)
www.confagricoltura.it (confagricoltura)
www.agricolturaitalianaonline.gov.it (agricoltura italiana online)
www.aicebiz.com (associazione italiana commercio estero)
www.ismea.it (istituto di servizi per il mercato agricolo e alimentare)
www.promos-milano.it (azienda sociale della camera di commercio di Milano per le attività internazionali)

www.sincert.it
www.icea.info
<http://www.orgprints.org/10506>
<http://www.organic-world.net/>
<http://www.grnet.gr/>

Μελέτη: Δεκέμβριος 2007 / Ανανέωση στοιχείων & εμπλουτισμός
Φεβρουάριος 2008

ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΜΙΛΑΝΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
Via Turati, 6 – 20121 Milano, Italia - e-mail: comgrecia@mfa.gr
Τηλ.: +390229062938 Fax: +39026598285

Ε. Στάντζος, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄ – Κ. Βαλάσης, Γραμματέας ΟΕΥ Γ΄